

Ministerul Educației, Culturii
și Cercetării al Republicii Moldova

ORDIN

25.08.2020 nr. 885

mun. Chișinău

**Cu privire la aprobarea Curriculumului modular
pentru programe de formare profesională tehnică secundară**

În temeiul art. 64 pct. (2) din Codul educației al Republicii Moldova nr. 152 din 17 iulie 2014 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2014, nr. 319-324, art. 634), în conformitate cu prevederile ordinului nr. 1128/2015 cu privire la aprobarea deciziei Consiliului Național pentru Curriculum din 19 noiembrie 2015,

ORDON:

1. A aproba curriculumul modular în învățământul profesional tehnic secundar în domeniile de formare profesională, după cum urmează:

1.1 Electronică și automatică, meseria **Operator pentru suportul tehnic al calculatoarelor**, cod 714019, termen de studii 2 ani;

1.2 Îngrijirea persoanelor în etate și a persoanelor adulte cu dizabilități, meseria **Îngrijitor bolnavi la domiciliu**, cod 921002, termen de studii 2 ani.

2. Curricula aprobate în pct. 1 la prezentul ordin sunt obligatorii pentru programele de studii la meseriile nominalizate, începând cu promoția înmatriculată în anul de studii 2020-2021.

3. Autorii de Curricula vor oferi suportul informațional necesar instituțiilor de învățământ profesional tehnic în vederea diseminării și implementării curriculumului aprobat.

4. Direcția învățământ profesional tehnic (dl Silviu Gîncu, șef) va monitoriza procesul de implementare a ordinului.

5. Controlul asupra executării prezentului ordin se atribuie doamnei Natalia GRÎU, Secretar de stat.

Igor ȘAROV
Ministru

Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova
Școala Profesională nr. 11, mun. Chișinău

„Aprobat”
prin ordinul Ministrului Educației, Culturii
și Cercetării al Republicii Moldova

nr. 885 din 08 august 2020

Ministru

Igor ȘAROV

Curriculumul modular pentru pregătirea profesională

Calificarea: **Îngrijitor bolnavi la domiciliu**

Codul meseriei: 921002

Domeniul de formare profesională: **Îngrijirea persoanelor în etate
și a persoanelor adulte cu dizabilități**

Durata studiilor: 2 ani

Evaluarea curriculumului meseriei

921002 Îngrijitor bolnavi la domiciliu

Codul și denumirea meseriei

Nr. crt.	Criteriu de evaluare	Punctajul acordat (1 ... 10)
I. Orespunderea finalităților de studii prevederilor documentelor normativ-reglatorii (Cadrul de Referință al învățământului profesional tehnic, standardul ocupațional, calificarea profesională)		
1.	Măsura în care curriculumul asigură formarea competențelor profesionale	10
2.	Gradul de asigurare a dezvoltării continue a competențelor - cheie	10
3.	Măsura în care curriculumul meseriei include prevederi ce sunt utile pentru dezvoltarea valorilor și atitudinilor caracteristice calificării profesionale	10
II. Fundamentarea curriculumului pe inovații și realizări tehnologice moderne		
4.	Orientarea curriculumului spre folosirea metodelor și proceselor tehnologice eficiente	10
5.	Orientarea curriculumului spre utilizarea eficientă a mijloacelor de producție în scopul creșterii productivității muncii și a reducerii prețului de cost	10
III. Respectarea prevederilor conceptuale moderne în învățământul profesional tehnic secundar		
6.	Gradul de centrare pe elev, de promovare a unui rol activ al acestuia (curriculumul conține activități de colaborare, de valorizare a atitudinilor individuale etc.)	10
7.	Măsura în care activitățile de predare - învățare-evaluare incluse în curriculum încurajează gândirea critică, capacitatea de a-și adapta propriul compartiment și de a rezolva probleme în diferite contexte de activitate profesională	9
8.	Măsură în care activitățile de învățare sugerate în curriculumul sunt utile pentru proiectarea demersului didactic și realizarea de contexte reale de învățare, care să conducă la formarea competențelor preconizate	10
9.	Pondere în totalul activităților de predare-evaluare din curriculum a celor ce stimulează asumarea responsabilității pentru executarea sarcinilor într-un domeniu de muncă	9
10.	Pondere în totalul activităților de predare - învățare-evaluare din curriculum celor care facilitează adoptarea propriului compartiment la situații ce facilitează rezolvarea de probleme.	10
11.	Flexibilitatea curriculumului, posibilitatea de a adopta în mod creativ demersurile didactice la specificul fiecărei grup de elevi	9
12.	Relevanța instrumentarului de evaluare a nivelului competențelor profesionale	10
13.	Relevanța instrumentelor de calificare a nivelului competențelor profesionale	9
14.	Relevanța materiilor de studiu incluse în curriculum	10
15.	Claritatea, laconismul și coerența textuală a curriculumului meseriei	9

IV. Coerența Planului de învățământ		
16.	Corelația dintre numărul de ore alocate fiecărui modul și complexitatea competențelor ce trebuie formate și/ sau dezvoltate	10
17.	Măsura în care Planul de învățământ oferă posibilitatea dezvoltării competențelor elevilor prin / extinderi / aprofundări/ discipline opționale	9
18.	Măsură în care Planul de învățământ oferă posibilitatea adoptării la specificul pieței de muncă	9
19.	Măsură în care Planul de învățământ oferă posibilitatea diversificării ofertei educaționale în funcție de nevoile și interesele elevilor	10
20.	Măsură în care timpului școlar prevăzut în Planul de învățământ corespunde particularităților de vârstă ale elevilor	10
21.	Măsură în care Planul de învățământ oferă posibilitatea consilierii în carieră a elevilor	9

Notă. Curriculumul meseriei va fi recomandat pentru aprobare dacă în cadrul evaluării externe, pentru fiecare din criteriile de evaluare, vor fi acordate nu mai puțin de 8 puncte.

Concluzie: Se recomandă pentru aprobare. Nu se recomandă pentru aprobare/ Se remite autorilor pentru îmbunătățire

Propunerii de îmbunătățire:

1. _____
2. _____
3. _____

Recenzent:

Valeriu CERNETCHI, director IMSP Spitalul Clinic Municipal nr.4

V. Cernetchi
Semnătura

26 august 2020

Evaluarea curriculumului meseriei

921002 Îngrijitor bolnavi la domiciliu

Codul și denumirea meseriei

Nr. crt.	Criteriu de evaluare	Punctajul acordat (1 ... 10)
I. Orespunderea finalităților de studii prevederilor documentelor normativ-reglatorii (Cadrul de Referință al învățământului profesional tehnic, standardul ocupațional, calificarea profesională)		
1.	Măsura în care curriculumul asigură formarea competențelor profesionale	10
2.	Gradul de asigurare a dezvoltării continue a competențelor - cheie	10
3.	Măsura în care curriculumul meseriei include prevederi ce sunt utile pentru dezvoltarea valorilor și atitudinilor caracteristice calificării profesionale	10
II. Fundamentarea curriculumului pe inovații și realizări tehnologice moderne		
4.	Orientarea curriculumului spre folosirea metodelor și proceselor tehnologice eficiente	9
5.	Orientarea curriculumului spre utilizarea eficientă a mijloacelor de producție în scopul creșterii productivității muncii și a reducerii prețului de cost	9
III. Respectarea prevederilor conceptuale moderne în învățământul profesional tehnic secundar		
6.	Gradul de centrare pe elev, de promovare a unui rol activ al acestuia (curriculumul conține activități de colaborare, de valorizare a atitudinilor individuale etc.)	10
7.	Măsura în care activitățile de predare - învățare-evaluare incluse în curriculum încurajează gândirea critică, capacitatea de a-și adapta propriul compartiment și de a rezolva probleme în diferite contexte de activitate profesională	9
8.	Măsură în care activitățile de învățare sugerate în curriculumul sunt utile pentru proiectarea demersului didactic și realizarea de contexte reale de învățare, care să conducă la formarea competențelor preconizate	9
9.	Ponderea în totalul activităților de predare-evaluare din curriculum a celor ce stimulează asumarea responsabilității pentru executarea sarcinilor într-un domeniu de muncă	9
10.	Ponderea în totalul activităților de predare - învățare-evaluare din curriculum celor care facilitează adoptarea propriului compartiment la situații ce facilitează rezolvarea de probleme.	9
11.	Flexibilitatea curriculumului, posibilitatea de a adopta în mod creativ demersurile didactice la specificul fiecărei grup de elevi	9
12.	Relevanța instrumentarului de evaluare a nivelului competențelor profesionale	10
13.	Relevanța instrumentelor de calificare a nivelului competențelor profesionale	10
14.	Relevanța materiilor de studiu incluse în curriculum	10
15.	Claritatea, laconismul și coerența textuală a curriculumului meseriei	9
IV. Coerența Planului de învățământ		
16.	Corelația dintre numărul de ore alocate fiecărui modul și complexitatea competențelor ce trebuie formate și/ sau dezvoltate	9
17.	Măsura în care Planul de învățământ oferă posibilitatea dezvoltării	

	competențelor elevilor prin / extinderi / aprofundări/ discipline opționale	9
18.	Măsură în care Planul de învățământ oferă posibilitatea adoptării la specificul pieței de muncă	9
19.	Măsură în care Planul de învățământ oferă posibilitatea diversificării ofertei educaționale în funcție de nevoile și interesele elevilor	10
20.	Măsură în care timpul școlar prevăzut în Planul de învățământ corespunde particularităților de vârstă ale elevilor	9
21.	Măsură în care Planul de învățământ oferă posibilitatea consilierii în carieră a elevilor	10

Notă. Curriculumul meseriei va fi recomandat pentru aprobare dacă în cadrul evaluării externe, pentru fiecare din criteriile de evaluare, vor fi acordate nu mai puțin de 8 puncte.

Concluzie: Se recomandă pentru aprobare. Nu se recomandă pentru aprobare/ Se remite autorilor pentru îmbunătățire

Propunerii de îmbunătățire:

1. _____

2. _____

3. _____

Recenzent:

Numele, prenumele, postul, denumirea instituției

Olena Stemporșoia Președinte Asociația de Nursing RM

Semnătura

" 18

august

Doctor în Psihopedagogie

Cuprins

I. Preliminarii	4
II. Concepția curriculumului modular	5
III. Sistemul de competențe ce asigură calificarea profesională	7
IV. Administrarea modulelor	9
V. Modulele de instruire	8
Modulul 1. Specificul profesional al îngrijitorului	8
Modulul 2. Anatomia și fiziologia omului	12
Modulul 3. Igiena mediului și sănătății	20
Modulul 4. Nursing general	24
Modulul 5 Bazele alimentației dietetice	28
Modulul 6. Geriatrie cu îngrijiri specifice	31
Modulul 7. Pediatrie cu îngrijiri specifice	37
Modulul 8. Bazele masajului corporal.	41
Modulul 9 Îngrijiri paliative.	46
Modulul 10 Urgențe medicale	51
VI. Sugestii metodologice	57
VII. Sugestii de evaluare a competențelor profesionale	58
VIII. Bibliografie	59

I. PRELIMINARII

Fiind plasat într-un nou context sociocultural, învățământul actual este determinat de noi premise economice și instructive, pentru a răspunde necesităților europene printr-o educație de calitate.

Prezentul document reprezintă Curriculum-ul pentru pregătirea profesională la meseria *Îngrijitor bolnavi la domiciliu*, cu durata studiilor de doi ani, ca document normativ-reglator și constituie reperul conceptual de formare profesională, care specifică finalitățile de învățare și descrie condițiile de formare a competențelor profesionale, aprobat instituțional și ca model pedagogic, ce descrie întregul parcurs didactic. Curriculum-ul respectiv contribuie la adaptarea ofertei educaționale la cerințele pieței muncii în vederea formării unui număr suficient de îngrijitori, necesari sistemului de îngrijiri ai sănătății din Republica Moldova.

Curriculum-ul se adresează cadrelor didactice din învățământul profesional tehnic secundar, autorilor de manuale și materiale didactice, factorilor de decizie, elevilor și părinților. Cadrele didactice vor utiliza curriculumul în scopul informării adecvate despre conceptul didactic al meseriei, despre sistemul de competențe pe care trebuie să-l formeze/dezvolte viitorului specialist calificat, prin conștientizarea rolului formativ al valorilor profesionale în procesul de educație a personalității tinerilor. Cadrele didactice, ca beneficiari direcți ai acestui component curricular, sunt consultați, prin oferire de informații și variante didactice orientative, despre modul de organizare a procesului educațional la module, pe relația pedagogică proiectare – predare – învățare – evaluare, valorificând eficient resursele curriculare, în scopul dobândirii de performanțe în pregătirea profesională, a atingerii finalităților educaționale. Îngrijitorii bolnavi la domiciliu oferă asistență și servicii de îngrijire pentru persoanele care au nevoie de îngrijire medicală ca urmare a efectelor îmbătrânirii, rănirii, bolilor sau altor insuficiențe fizice ori mentale sau eventualelor riscuri asupra sănătății. Aceștia își asumă responsabilitatea pentru planificarea și gestionarea îngrijirii pacienților, inclusiv supravegherea altor lucrători de îngrijire a sănătății, lucrând în mod autonom sau în echipe cu alte persoane în aplicarea practică a măsurilor preventive și curative. Profesia de *Îngrijitor bolnavi la domiciliu* se orientează spre:

- ✓ *stabilirea nevoilor de îngrijiri generale de sănătate și furnizarea serviciilor de îngrijire de natură preventivă, curativă și de recuperare;*
- ✓ *efectuarea îngrijirilor, conform prescripțiilor medicului;*
- ✓ *protejarea și ameliorarea sănătății;*
- ✓ *elaborarea de programe și desfășurarea de activități de educație pentru sănătate;*
- ✓ *facilitarea acțiunilor pentru protejarea sănătății în grupuri considerate cu risc;*
- ✓ *participarea la protejarea mediului ambiant;*
- ✓ *întocmirea de rapoarte scrise referitoare la activitatea specifică desfășurată;*
- ✓ *organizarea și furnizarea de servicii de îngrijiri de sănătate comunitară;*
- ✓ *pregătirea personalului sanitar auxiliar;*
- ✓ *desfășurarea de activități de educație în instituții de învățământ pentru pregătirea viitorilor îngrijitori de bolnavi.*

În procesul de elaborare a curriculum-ului au fost luați în considerație următorii factori:

- necesitatea ajustării ofertei educaționale la cerințele actuale ale pieței muncii;
- experiența națională și internațională de elaborare a curriculum-ului profesional;

- necesitatea de a oferi un răspuns adecvat cerințelor sociale, exprimate în termeni de finalități;
- de instruire evaluabile, achiziționate la încheierea procesului de formare profesională.

Curriculum-ul modular pentru meseria *Îngrijitor bolnavi la domiciliu* asigură repere pentru:

- centrarea procesului educațional pe formare de competențe;
- desfășurarea procesului educațional din perspectiva formării axate pe finalități de instruire;
- proiectarea programelor didactice și planurilor de lecție;
- elaborarea materialelor de instruire, ghidurilor de performanță, instrumentelor de evaluare a competențelor profesionale.

Utilitatea acestui curriculum este bilaterală: pe de o parte, în formatul și cu numărul de ore propus reprezintă varianta optimă pentru instruirea formabililor cu durata de 2 ani de zile, pe de altă parte, în format comprimat sau/și selectiv poate servi drept material de referință în elaborarea programelor de pregătire pentru cursuri de scurtă durată.

II. CONCEPȚIA CURRICULUMULUI MODULAR

Scopul prezentului curriculum constă în formarea și dezvoltarea unui ansamblu de competențe profesionale și sociale care permit realizarea acestei meserii la nivelul de performanță cerut de piața muncii.

Proiectarea curriculum-ului se axează pe realizarea obiectivelor majore ale învățământului profesional și urmărește asigurarea premiselor pentru angajarea pe termen lung a absolvenților prin:

- dezvoltarea competențelor cheie, necesare pentru integrarea socio-profesională a absolvenților;
- dobândirea competențelor profesionale generale sporesc angajabilitatea unui absolvent și-i asigură flexibilitatea pe piața muncii în cadrul unei arii ocupaționale;
- dobândirea competențelor profesionale specifice meseriei, necesare pentru adaptarea continuă la cerințele angajatorilor, potrivit dinamicii pieței muncii;

Competența reprezintă un ansamblu/sistem integrat de cunoștințe, capacități, deprinderi și atitudini dobândite de formabili prin învățare și mobilizate în contexte profesionale specifice, în scopul realizării activităților ocupaționale la nivelul calitativ cerut la locul de muncă.

Competențele cheie reprezintă un ansamblu multifuncțional, transferabil de cunoștințe, abilități și atitudini de care au nevoie toți membrii societății pentru împlinirea și dezvoltarea profesională, incluziunea socială și găsirea unui loc de muncă. Aceste **competențe** sunt stabilite în Codul Educației al Republicii Moldova.

Competența profesională reprezintă capacitatea confirmată de a folosi cunoștințele, abilitățile și atitudinile personale și sociale în situații de muncă sau de studiu, în dezvoltarea profesională și personală.

Competențele profesionale generale sunt proprii unui grup de meserii înrudite în cadrul unui domeniu ocupațional, iar raportarea competențelor generale la o meserie concretă se efectuează prin formularea competențelor profesionale specifice. Competențele generale constituie comportamente profesionale ce trebuie demonstrate în mai multe activități profesionale.

Competențe profesionale specifice reprezintă un sistem de cunoștințe, abilități și atitudini, care, prin valorificarea unor resurse, contribuie la realizarea individuală sau în grup a unor sarcini stabilite de contextul activității profesionale.

Din cele nouă competențe cheie stabilite în Codul Educației al Republicii Moldova, pentru meseria *Îngrijitor bolnavi la domiciliu* cu grad mare de solicitare au fost constatate următoarele:

- de învățare,
- de comunicare în limba maternă,
- acțional-strategică,
- de autocunoaștere și autorealizare, interpersonale, civice, morale;

cu grad mediu de solicitare:

- de bază în matematică,
- științe și tehnologie,
- digitale/în domeniul informațional;

cu grad mic de solicitare:

- de comunicare într-o limbă străină,
- culturale, interculturale.

Formarea continuă a competențelor cheie se realizează în mod transversal corespunzător gradului de solicitare a acestora.

Curriculum-ul profesional pentru *Îngrijitor bolnavi la domiciliu* propune un model de studiu modular, care contribuie la formarea unui set întreg de competențe necesare pentru a asigura inserția cu succes pe piața muncii. În acest context, se conturează următoarele principii care contribuie la eficientizarea demersului educațional pentru această meserie:

- Abordarea modulară oferă posibilitatea parcurgerii treptate a conținuturilor ocupaționale, de la simplu la complex, în vederea obținerii unei calificări și permite evaluarea progresului, înregistrat de formabil, la finele fiecărei etape de instruire. În cazul beneficiarilor adulți, formarea pe module asigură mobilitate și sporește șansele de avansare profesională pe piața muncii. Caracterul modular asigură receptivitate la schimbările de pe piața muncii și flexibilitate în structurarea ofertelor de instruire pentru diverse categorii de beneficiari.
- Axarea pe finalități de învățare orientează procesul de instruire către un șir de rezultate scontate, care reflectă ceea ce se așteaptă de la un formabil să aplice și să utilizeze cunoștințele pentru a aduce la îndeplinire sarcini și pentru a rezolva probleme la finalizarea programului de pregătire profesională.

Integrarea teoriei cu practica presupune ca tot ceea ce se însușește în procesul didactic urmează să se valorifice în cadrul activităților practice (în atelierul școlar sau la locul de muncă), asigurând dobândirea competențelor generale și specifice ocupației.

Centrarea pe cerințele pieței muncii asigură racordarea ofertei instituției profesionale atât la necesitățile/așteptările angajatorilor, cât și la tendințele noi și tehnologiile moderne din domeniul profesional, ceea ce contribuie la integrarea eficientă a absolvenților în câmpul muncii și consolidarea pleiadei de muncitori calificați.

Centrarea pe elev presupune adoptarea unui demers de învățare activă prin realizarea unor activități individuale sau în grup, în care formabilul acționează independent, soluționează probleme, ia decizii mai puțin influențate și își asumă responsabilitate pentru propriile acțiuni.

Principiul perspectivei integrării profesionale presupune utilizarea în calitate de metode de instruire a studiilor de caz, proiectelor, situațiilor de problemă, care ar stimula gândirea critică a formabilului, astfel încât procesul de învățare să devină mai dinamic și mai eficient pentru beneficiari, asigurându-le șanse sporite de angajare în câmpul muncii și oportunități de realizare profesională.

Curriculum-ul pentru *Îngrijitor bolnavi la domiciliu* este conceput astfel încât să permită profesorilor și maiștrilor-instructori din instituțiile de învățământ profesional tehnic, posibilitatea de a-și elabora o strategie eficientă de proiectare și organizare a demersului educațional în vederea formării la formabili a unor aptitudini, valori și atitudini în contextul cerințelor pieței muncii și societății contemporane.

III. SISTEMUL DE COMPETENȚE CE ASIGURĂ CALIFICAREA PROFESIONALĂ

Competențele profesionale generale sunt proprii unui grup de meserii/profesii înrudite în cadrul unui domeniu ocupațional, iar raportarea competențelor generale la o meserie/profesie concretă se efectuează prin formularea competențelor profesionale specifice. Competențele generale constituie comportamente profesionale ce trebuie demonstrate în mai multe activități profesionale. Sistemul de competențe profesionale generale asigură succesul/reușita activității profesionale în toate situațiile de manifestare, influențând calitatea acestora printr-o corelație sistemică.

Competențele profesionale generale (Cpg) determinate pentru meseria *Îngrijitor bolnavi la domiciliu* sunt:

Cpg .1. Stabilirea nevoilor de îngrijiri generale de sănătate și furnizarea serviciilor de îngrijiri

generale de sănătate, de natură preventivă, curativă și de recuperare;

Cpg.2. Administrarea tratamentului, conform prescripțiilor medicului;

Cpg.3 Protejarea și ameliorarea sănătății;

Cpg.4. Elaborarea de programe și desfășurarea de activități de educație pentru sănătate;

- Cpg.5.** Facilitarea acțiunilor pentru protejarea sănătății în grupuri considerate cu risc;
- Cpg.6.** Participarea la protejarea mediului ambiant;
- Cpg.7.** Întocmirea de rapoarte scrise referitoare la activitatea specifică desfășurată;
- Cpg.8.** Organizarea și furnizarea de servicii de îngrijiri de sănătate comunitară;
- Cpg.9.** Pregătirea personalului sanitar auxiliar;
- Cpg.10.** Desfășurarea de activități de educație în instituții de învățământ pentru pregătirea viitorilor îngrijitori

Competențele profesionale specifice reprezintă un sistem de cunoștințe, abilități și atitudini, care, prin valorificarea unor resurse, contribuie la realizarea individuală sau în grup a unor sarcini stabilite de contextul activității profesionale. Aceste competențe trebuie să le întrunească persoana pentru a îndeplini anumite lucrări în cadrul unei meserii/profesii și pentru a se integra în câmpul muncii.

Competențele profesionale specifice (Cs) identificate pentru această meserie sunt:

- Cs 1.** Diagnosticarea în mod independent a îngrijirilor necesare acordate bolnavilor.
- Cs 2.** Planificarea și aplicarea îngrijirilor în vederea îmbunătățirii practicii profesionale.
- Cs 3** Colaborarea în mod eficient cu alți specialiști din sectorul sanitar.
- Cs 4.** Oferirea informațiilor despre un stil de viață sănătos persoanelor îngrijite și familiilor.
- Cs 5.** Inițierea și aplicarea măsurilor de urgență în situații de criză și dezastre.
- Cs 6.** Analizarea calității îngrijirilor și evaluarea acestora.
- Cs 7.** Acordarea consilierii, indicațiilor și sprijinului persoanelor îngrijite.
- Cs 8.** Asigurarea comunicării profesionale între membrii echipei de îngrijire (asistent medical, asistent social, îngrijitor).

IV. ADMINISTRAREA CURRICULUMULUI MODULAR

În rezultatul asocierii competențelor profesionale generale cu cele profesionale specifice pentru meseria *Îngrijitor bolnavi la domiciliu* au fost definite următoarele module de instruire cu numărul **total de 1782** ore dintre care instruire teoretică modulară 636 ore , instruire practică modulară 516 ore și practica de producție 630 ore.

Nr. crt.	Denumirea modului	Total ore	Inclusiv	
			Instruire teoretică	Instruire practică
Anul I				
1.	Specificul profesional al îngrijitorului.	36	24	12
2.	Anatomia și fiziologia omului	78	78	-
3.	Igiena mediului și sănătății	66	36	30
4.	Nursing general	120	66	54
5.	Bazele alimentației dietetice	66	42	24
6.	Geriatrică cu îngrijiri specifice	210	138	72
	Anul I	576	384	192
	Practica în producere	210		
	Total Anul I	786		
Anul II				
7.	Pediatrie cu îngrijiri specifice	186	114	72
8.	Bazele masajului corporal	156	102	54
9.	Îngrijiri paliative	138	54	84
10	Urgențe medicale	96	60	36
	Anul II	576	330	246
	Practica în producție	420		
	Total Anul II	996		
	Total Anul I + Anul II	1782		

Modulele sunt segmente separate, specifice sau pachete de învățare, care conduc la atingerea rezultatelor învățării definite. În curriculumul de față deosebim două tipuri de module de instruire: modulul transversal sau general (Modulul 1) și modulele de bază (Modulele 2–10).

Modulul transversal formează competențele profesionale generale necesare pentru inițiere în profesie și pentru activitatea ulterioară a îngrijitorului bolnavi la domiciliu. Modulele de bază urmăresc formarea competențelor profesionale specifice, valabile pentru anumite tipuri de activități profesionale.

Modulele au următoarea structură:

- titlul modulului;
- scopul modulului;
- unitățile de competență (rezultatele învățării), pe care elevul va fi capabil să le demonstreze la final de modul;
- conținutul de formare (achizițiile teoretice și practice):
 - a) abilitățile ce trebuie formate și dezvoltate;
 - b) cunoștințele teoretice necesare pentru formarea și dezvoltarea competențelor profesionale;
 - c) lucrări practice recomandate pentru unitățile de competență;
- precondiții pentru asimilarea modulului;
- specificații metodologice;
- sugestii de evaluare a competențelor profesionale;
- resurse (materialele consumabile și utilajul, necesare pentru asigurarea condițiilor de realizare a procesului de formare și dezvoltare a competențelor);
- lista resurselor didactice recomandate.

Realizarea modulelor se va desfășura în mod sistemic și continuu pe o perioadă determinată de timp și se va finaliza cu evaluări.

V. MODULELE DE INSTRUIRE

Modulul 1. Specificul profesional al îngrijitorului

Scopul modulului: Formarea competențelor profesionale generale pentru asigurarea și oferirea asistenței și serviciilor de îngrijire pentru persoanele care au nevoie de îngrijiri ca urmare a efectelor îmbătrânirii, rănirii, bolilor sau altor insuficiențe fizice ori mentale sau eventualelor riscuri asupra sănătății. Îngrijitorii își asumă responsabilitatea pentru planificarea și gestionarea îngrijirii pacienților, lucrând în mod autonom sau în echipe cu alte persoane în aplicarea practică a măsurilor preventive și curative.

La finele acestui modul formabilul va fi capabil să:

- FI-1. Stabilească nevoile de îngrijiri generale de sănătate de natură preventivă, curativă și de recuperare.
- FI-2. Respecte cerințele securității și sănătății în muncă.
- FI-3. Realizeze activități de igienizare a locului de muncă cu respectarea normelor sanitaro-igienice și de protecție a mediului.
- FI-4. Planifice activități de organizare a locului de muncă.
- FI-5. Acorde primul ajutor în caz de accidente.
- FI-6. Participe la protejarea mediului ambiant.

Administrarea modulului

	Unități de competență	Numărul de ore		
		Instruirea teoretică	Instruirea practică	Total
1.	Comunicarea în limbajul profesional din domeniul îngrijirii sănătății.	6	-	6
2.	Identificarea factorilor de risc și de boli profesionale la locul de muncă. Întreprinderea măsurilor de reducere a factorilor de risc.	6	-	6
3.	Respectarea legislației și reglementărilor privind securitatea și sănătatea în muncă la locul de muncă.	4	2	6
4.	Acordarea primului ajutor în caz de accidente	2	4	6
5.	Respectarea cerințelor sanitaro-igienice în instituțiile medicale	4	6	10
	Evaluarea modulului.	2	-	2
	Total Modul	24	12	36

Achiziții teoretice și practice

Abilități	Cunoștințe	Tematica lucrărilor practice
Unitatea de competență 1. Comunicarea în limbajul profesional din domeniul îngrijirii sănătății		
<ul style="list-style-type: none"> - Deosebirea ramurilor îngrijirilor de sănătate în Republica Moldova în raport cu meseriile însușite în școală. - Identificarea instituțiilor de îngrijire a sănătății din preajma locului de trai. - Caracterizarea instituțiilor sanitare și sociale de îngrijire a sănătății. - Identificarea cerințelor formării competențelor profesionale. 	<ul style="list-style-type: none"> - Importanța îngrijirii sănătății în economia Republicii Moldova. - Caracteristica instituțiilor de îngrijire a sănătății din Republica Moldova. - Calificarea profesională o necesitate actuală a pieții muncii (atitudine, cunoștințe și abilități). 	
Unitatea de competență 2. Identificarea factoriilor de risc și de boli profesionale la locul de muncă. Întreprinderea măsurilor de reducere a factorilor de risc.		

<ul style="list-style-type: none"> - Identificarea factorilor de risc. Raportarea în timp util a pericolelor la locul de muncă. - Evitarea situațiilor de risc. - Prevenirea aparițiilor bolilor profesionale. - Utilizarea echipamentelor de protecție a muncii. 	<ul style="list-style-type: none"> - Factorii de risc: de natura fizică, chimică și biologică. - Bolile profesionale. - Efectele produse de factorii de risc asupra sănătății angajaților și măsuri de reducere a acestora. - Echipamente de protecție a muncii. 	
Unitatea de competență 3. Respectarea legislației și reglementărilor privind securitatea și sănătatea în muncă la locul de muncă.		
<ul style="list-style-type: none"> - Utilizarea prevederilor legislative privind securitatea și sănătatea în muncă. - Acordarea primului ajutor persoanelor aflate în pericol sau în dificultate. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Acte normative privind securitatea și sănătatea în muncă: <ul style="list-style-type: none"> - Politica statului în domeniul securității și sănătății în muncă. (Codul Muncii. Titlul 9) - Legea securității și sănătății în muncă. - Legea privind protecția consumatorului. - Standarde. 2. Instruirea în domeniul securității și sănătății în muncă. Fazele instruirii lucrătorilor în domeniul securității și sănătății în muncă. 3. Instruirea la angajare: <ul style="list-style-type: none"> - Instruirea introductiv generală. - Instruirea la locul de muncă. - Instruirea periodică. 	<ul style="list-style-type: none"> -Instruirea și informarea personalului cu normele de securitatea muncii și protejarea sănătății (instructajul introductiv general, instructajul la locul de muncă, instructajul periodic, întocmirea fișelor de instructaj de protecția muncii)
Unitatea de competență 4. Acordarea primului ajutor în caz de accident		
<ul style="list-style-type: none"> - Acordarea primului ajutor în caz de accident. 	<ul style="list-style-type: none"> - Clasificarea și definirea accidentelor de muncă. - Măsuri de prim ajutor în caz de accident. 	
Unitatea de competență 5. Respectarea cerințelor sanitaro-igienice în instituțiile medicale		
<ul style="list-style-type: none"> - Respectarea normelor de igienă personală, a echipamentului sanitar și a locului de muncă. - Aplicarea măsurilor de spălare și dezinfectare a mâinilor. - Aplicarea măsurilor de dezinfecție la locul de muncă. - Prevenirea apariției infecțiilor intraspitalicești 	<ul style="list-style-type: none"> - Noțiuni despre sanitare și igienă. Reguli de igienă personală pentru angajații din domeniul sanitar și social - Igiena echipamentului sanitar. Igiena locului de muncă. - Cerințe sanitaro-igienice față de teritoriul întreprinderii, secțiilor de bază și auxiliare. Măsuri de combatere microorganismelor patogene: dezinfecția, dezinfecția deratizarea. - Consecințe ale nerespectării regulilor de igienă. 	<ul style="list-style-type: none"> - Adoptarea regulilor de igienă individuală la locul de muncă. - Folosirea materialelor de igienă individuală la locul de muncă.

Precondiții necesare pentru studierea modului

Pentru realizarea finalităților modului, elevul trebuie să dețină cunoștințe de bază la următoarele subiecte:

- Utilizarea corectă și adecvată a limbii române în diferite situații de comunicare
- Argumentarea scrisă și orală a unor opinii în diverse situații de comunicare
- Participarea la o discuție scurtă pe subiecte de interes
- Înțelegerea și explicarea unor fenomene fizice (arderea, stingerea focului)
- Proprietățile fizico-chimice ale soluțiilor de spălare și dezinfectare
- Evaluarea consecințelor proceselor și acțiunii produselor chimice asupra propriei persoane și asupra mediului
- Evaluarea consecințelor proceselor și acțiunii activităților umane asupra mediului și asupra sa
- Utilizarea calculatorului (editare de text, calcul tabelar, internet)
- Elemente de educație antreprenorială (promovarea produsului, protecția consumatorului)

Specificații metodologice

Modulul 1 – *Specificul profesional al îngrijitorului* este un modul introductiv, de familiarizare a elevilor de la meseria, *Îngrijitor bolnavi la domiciliu*, respectiv parcursul didactic este preponderent axat pe achiziționarea cunoștințelor teoretice.

Pentru realizarea instruirii practice se recomandă o vizită la o instituție sanitaro-curativă sau de îngrijire socială. În timpul instruirii practice vor fi realizate activități de familiarizare cu una din instituțiile susnumite din raza localității și instruirea introductivă generală la locul de muncă.

Cadrele didactice vor utiliza activități de instruire centrate pe elev și vor aplica metode de învățare cu caracter activ-participativ.

Ordinea de parcurgere a secvențelor de conținut în cadrul modului este recomandată de autori, dar aceasta poate fi schimbată, dacă nu este afectată logica de formare a competențelor profesionale. Repartizarea orelor pe unități de competențe este recomandată, însă decizia finală, inclusiv și pentru repartizarea orelor pe secvențe de conținut în cadrul modului, rămâne la discreția cadrelor didactice care predau conținutul modului. Orelor vor fi repartizate în funcție de dificultatea temelor, de nivelul de cunoștințe anterioare ale elevilor, de ritmul de asimilare a cunoștințelor de către elevi. Numărul total de ore pe modul, precum și pentru instruirea teoretică și practică, va rămâne neschimbat.

Sugestii de evaluare

Sugestiile de evaluare sunt adresate cadrelor didactice, elevilor, precum și evaluatorilor, în vederea identificării aspectelor critice în procesul de evaluare a competențelor profesionale formate în cadrul modului. Pentru colectarea de dovezi referitor la deținerea competențelor profesionale specificate în prezentul modul, se recomandă realizarea evaluării sumative prin teste (practic și teoretic), prin care elevul va demonstra că este capabil să:

- Deosebească instituțiile de resort ale îngrijirii sănătății din economia Republicii Moldova în raport cu meseriile însușite în școală.
- Identifice instituțiile de profil din preajma locului de trai și din republică.
- Caracterizeze instituțiile medico-sanitare și sociale din țară.
- Identifice cerințele formării competențelor profesionale.
- Enumere factorii de risc din mediul în care locuiesc și învață.
- Stabilească pericolele la locul de munca.
- Enumere bolile profesionale.
- Manipuleze corect echipamentele de protecție a muncii.
- Utilizeze prevederile legislative privind securitatea și sănătatea în muncă.
- Respecte normele de igienă personală, a echipamentului sanitar și a locului de muncă.
- Aplice măsurile de spălare și dezinfectare a mâinilor.
- Aplice măsurile de dezinfecție la locul de muncă.
- Prevină apariția infecțiilor intraspitalicești.

În procesul de evaluare, elevul va avea acces la regulamente și documente tehnologice relevante pentru demonstrarea competențelor. După administrarea testului de evaluare, profesorul va oferi elevilor un feedback constructiv referitor la rezultatele evaluării.

Resurse materiale minime necesare parcurgerii modului

- Materii prime și auxiliare: halat, încălțăminte specială, mănuși, mască medicală de unică folosință.
- Resurse didactice: Caracteristica de calificare a *îngrijitorului bolnavi la domiciliu*; planșe didactice; fișe de lucru; scheme; materiale foto-video; desene; notebook; proiector; panouri; test de evaluare sumativă.

Modulul 2. Anatomia și fiziologia omului.

Scopul modului: „*Anatomia și fiziologia omului*” este formarea competențelor profesionale în analiza funcționării organismului ființei umane în normă, în dezvoltarea sa, precum și profilaxia diferitor maladii. În elaborarea unităților de conținut din prezentul modul, s-a ținut cont de a familiariza viitorul îngrijitor cu organizarea anatomică și fiziologică a corpului uman. Modulul „*Anatomia și fiziologia omului*” oferă elevilor cunoștințe, abilități și deprinderi, referitoare la cunoașterea terminologiei din anatomia și fiziologia umană, cunoașterea diverselor funcții ale corpului uman și reglarea acestora, înțelegerea funcționării

corpului uman ca un tot întreg, evidențiind nivelele structurale implicate pornind de la cel mai simplu până la cel mai complex. Prezentul modul vizează dobândirea competențelor generale și specifice necesare pentru inițierea în meserie și constituie fundamentul pentru formarea competențelor profesionale specifice, proiectate în următoarele module :

- Gerontologie și geriatrie
- Nursing general și specific
- Bazele masajului și kinetoterapiei

La finele acestui modul formabilul va fi capabil să:

FI-1. Identifice structurile morfoanatomice.

FI-2. Analizeze procesele și fenomenele vitale.

FI-3. Specifice legăturile biologice în supraviețuirea organismelor.

FI-4. Aplice tehnici interactive de acumulare a informației referitoare la organism și procese.

FI-5. Clasifice organele umane în sisteme și aparate.

FI-6. Proiecteze acțiunile de ocrotire a biodiversității și a ecosistemelor.

Administrarea modului

	Unități de competență	Numărul de ore		
		Instruire a teoretică	Instruire a practică	Total
1.	Niveluri de organizare, planuri și raporturi anatomice	4	-	4
2.	Celula-unitate structurală a organismului.	6	-	6
3.	Țesuturile.	6	-	6
4.	Anatomia și fiziologia sistemului locomotor (osos, muscular, articular).	8		8
5.	Anatomia și fiziologia sistemului respirator.	8		8
6.	Anatomia și fiziologia sistemului digestiv.	8		8
7.	Anatomia și fiziologia aparatului cardiovascular.	6		6
8.	Sistemul renal.	8		8
9.	Sistemul endocrin.	6		6
10.	Sistemul nervos.	8		8
11.	Pielea- organ de protecție și de schimburi .	4		4
12.	Sistemul genital .Reproducerea.	4		4
	Evaluarea modului.	2		2
	Total Modul	78		78

Achiziții teoretice și practice

Abilități	Cunoștințe	Tematica lucrărilor practice
Unitatea de competență 1. Niveluri de organizare, planuri și raporturi anatomice		
<ul style="list-style-type: none"> - Analiza segmentelor corpului uman - Determinarea axelor și planurilor - Identificarea regiunilor corporale - Identificarea regiunilor cavității toracice și abdominale. 	<ul style="list-style-type: none"> - Planuri și axe. - Regiuni și raporturi anatomice - Nivelurile de organizare ale sistemului biologic uman. <p style="text-align: center;">Evaluare sumativă.</p>	
Unitatea de competență 2. Celula-unitate structurală a organismului		
<ul style="list-style-type: none"> - Determinarea componentelor fundamentale ale celulei. - Identificarea proprietăților celulei. - Determinarea compoziției celulelor - Clasificarea principalelor tipuri de celule 	<ul style="list-style-type: none"> - Celula. Generalități - Structura celulei. - Compoziția celulei. <p style="text-align: center;">Evaluare sumativă.</p>	
Unitatea de competență 3. Țesuturile.		
<ul style="list-style-type: none"> - Determinarea caracteristicilor țesuturilor umane. 	<ul style="list-style-type: none"> - Țesutul epitelial. - Țesutul conjunctiv <p style="text-align: center;">Evaluare sumativă.</p>	
Unitatea de competență 4. Anatomia și fiziologia sistemului locomotor (osos, muscular, articular).		
<ul style="list-style-type: none"> - Stabilirea caracteristicilor țesutului osos. - Determinarea principalelor oase care alcătuiesc scheletul. - Descrierea rolului țesutului osos în organism. - Clasificarea grupelor de mușchi. - Determinarea specificului musculaturii striate. - Analiza caracteristicilor musculaturii netede. - Determinarea rolului articulațiilor pentru corp. - Specificarea aspectelor caracteristice ale fiecărui tip de articulații. - Identificarea specificului patologiei articulare. 	<ul style="list-style-type: none"> - Țesutul osos. - Scheletul corpului uman. - Importanța țesutului osos în organism. - Principalele grupe de mușchi somatici. - Musculatura striată. - Musculatura netedă. - Articulațiile. Generalități. - Clasificarea articulațiilor. - Patologia articulară <p style="text-align: center;">Evaluare sumativă.</p>	
Unitatea de competență 5. Anatomia și fiziologia sistemului respirator		
<ul style="list-style-type: none"> - Descrierea aparatului respirator. - Analiza fiziologiei respirației. 	<ul style="list-style-type: none"> - Aparatul respirator: Căile respiratorii și plămâni. - Fiziologia aparatului respirator. 	

<ul style="list-style-type: none"> - Identificarea patologiilor aparatului respirator. - Determinarea cauzelor apariției patologiilor aparatului respirator. 	<ul style="list-style-type: none"> - Patologii ale aparatului respirator <p>Evaluare sumativă.</p>	
Unitatea de competență 6. Anatomia și fiziologia sistemului digestiv.		
<ul style="list-style-type: none"> - Determinarea specificului anatomiei aparatului digestiv. - Analiza fiziologiei aparatului digestiv. - Identificarea patologiilor aparatului digestiv. 	<ul style="list-style-type: none"> - Anatomia aparatului digestiv. - Fiziologia aparatului digestiv. - Patologii ale aparatului digestiv. <p>Evaluare sumativă.</p>	
Unitatea de competență 7. Anatomia și fiziologia aparatului cardiovascular		
<ul style="list-style-type: none"> - Determinarea specificului anatomiei aparatului cardiovascular . - Analiza fiziologiei aparatului cardiovascular . - Identificarea patologiilor aparatului cardiovascular . 	<ul style="list-style-type: none"> - Anatomia aparatului cardiovascular. - Fiziologia aparatului cardiovascular. - Patologii ale aparatului cardiovascular. <p>Evaluare sumativă.</p>	
Unitatea de competență 8. . Sistemul renal.		
<ul style="list-style-type: none"> - Determinarea structurii aparatului renal. - Analiza funcției sistemului renal. - Identificarea patologiilor sistemului renal. 	<ul style="list-style-type: none"> - Structura aparatului excretor. - Funcția sistemului renal. - Reglarea activității renale - Micțiunea. - Patologii ale sistemului renal. <p>Evaluare sumativă.</p>	
Unitatea de competență 9. Sistemul endocrin		
<ul style="list-style-type: none"> - Analiza glandelor endocrine. - Determinarea rolului sistemului endocrin. - Identificarea patologiilor sistemului endocrin. 	<ul style="list-style-type: none"> - Glandele endocrine. - Rolul sistemului endocrin. - Patologii ale sistemului endocrin. <p>Evaluare sumativă.</p>	
Unitatea de competență 10. Sistemul nervos		
<ul style="list-style-type: none"> - Analiza sistemului nervos. - Determinarea structurii și funcțiilor sistemului nervos. - Identificarea aspectelor neuronului ca unitate structurală a sistemului nervos. 	<ul style="list-style-type: none"> - Sistemul nervos. Noțiuni generale. - Neuronul. - Structura și funcțiile sistemului nervos. <p>Evaluare sumativă.</p>	
Unitatea de competență 11. Pielea- organ de protecție și de schimburi		
<ul style="list-style-type: none"> - Analiza pielii , determinând structura și funcțiile. - Identificarea caracteristicilor anexelor pielii. - Determinarea aspectelor fiziologice ale pielii. Recunoașterea patologiilor cutanate. 	<ul style="list-style-type: none"> - Pielea. Noțiuni generale. Funcțiile pielii. - Structura pielii. - Terminațiile nervoase libere. - Anexele pielii: parul și unghiile. - Fiziologia pielii. - Patologii frecvente ale pielii. 	

- Elucidarea cerințelor de igienă a pielii.	Evaluare sumativă.	
Unitatea de competență 12. Sistemul genital .Reproducerea.		
- Caracterizarea sistemului genital feminin. - Analiza sistemului genital masculine. - Determinarea aspectelor esențiale ale reproducerii umane.	- Sistemul genital feminin. - Sistemul genital masculin. - Reproducerea . Evaluare sumativă.	
	Evaluarea modulului	

Sugestii metodologice

Modulul 2., „*Anatomia și fiziologia omului*” este modul introductiv, de formare a competențelor generale și specifice ale meseriei *Îngrijitor blnavi la domiciliu*, respectiv parcursul didactic este preponderent axat pe achiziționarea cunoștințelor teoretice și formarea abilităților cognitive de identificare a particularităților anatomice și fiziologice ale corpului uman. Considerarea elevului ca subiect al activității instructiv-educative și orientarea acestuia spre formarea competențelor specifice presupune respectarea unor exigente ale învățării durabile, printre care:

- ❖ Utilizarea unor metode active (de exemplu, învățarea prin descoperire, învățarea prin cooperare, studiul de caz, asaltul de idei (braistormingul), jocuri pe roluri, analiză de text etc.), care pot contribui la crearea cadrului educațional care încurajează interacțiunea socială pozitivă, motivația intrinsecă și angajarea elevului în procesul de învățare, formarea capacității de autoanaliză și de analiză a celorlalți;
- ❖ Crearea de situații problemă în contextul cărora elevii să participe la exerciții de cunoaștere și de autocunoaștere, de ameliorare a propriilor trăsături anatomice și fiziologice, dar și ale celorlalți;
- ❖ Realizarea unor observații, studii de caz, elaborarea de proiecte și portofolii, individual și în grupuri de lucru;
- ❖ Utilizarea calculatorului, a tehnologiilor informaționale și comunicării, a resurselor internet în activitatea didactică, în calitatea lor de mijloace moderne de instruire.

Interactivitatea, ca factor de calitate al învățării se va completa în mod fundamental și principal, cu strategiile de învățare specializată, de calificare profesională, pornind de la însușirea limbajului specific și culminând cu modul de a gândi și de a acționa într-un domeniu, pentru demonstrarea performanțelor profesionale, iar învățarea socială va oferi șanse pentru o bună adaptare și inserție comunitară.

După **particularitățile rezultatelor studierii** sarcinile pentru învățarea reproductivă vor ceda loc mai mult celor de învățare logică, în bază de concepte și principii; învățării prin rezolvare de probleme și, bineînțeles, celei creatoare, cu comportamente originale și inedite, din vârful piramidei învățării, „angajând proiectarea unor căi noi de rezolvare a problemelor, semnificative social, implicând orientarea elevilor în direcția descoperirii unor soluții originale și eficiente.

Ca forme de învățare vom proiecta echilibrat atât învățarea frontală cât și pe cea individuală, în perechi și în grup- toate constituind indicatori de calitate ai învățării.

Proiectarea ambianței, a mediului de învățare este o activitate indispensabilă, căci, la nivel teoretic-practic, se recunoaște că ambianța-fizică și psihosocială este un factor catalizator al învățării de calitate.

Modulul 2 „*Anatomia și fiziologia omului*” va forma preponderent competențe de tip „savoir” (cunoaștere și înțelegere) și „savoir fair” (aplicarea cunoștințelor în practică).

Cadrele didactice vor utiliza activități de predare – învățare centrate pe elev și vor aplica metode de învățare cu caracter activ- participativ. În cadrul orelor se recomandă demonstrarea prin experimente, utilizarea hărții de idei, metoda cauză - efect, problematizarea, lucrul în echipă. Ordinea de parcurgere a secvențelor de conținut în cadrul modulului este recomandată de autori, dar aceasta poate fi schimbată, dacă nu este afectată logica de formare a competențelor profesionale. Repartizarea orelor pe unități de competență este recomandată, însă decizia finală, inclusiv și pentru repartizarea orelor pe secvență de conținut în cadrul modulului, rămâne la discreția cadrului didactic responsabil de predarea modulului. Orele vor fi repartizate în funcție de dificultatea temelor, de nivelul de cunoștințe anterioare ale elevilor, de ritmul de asimilare a cunoștințelor de către elevi.

Sugestii de evaluare

Evaluarea este o componentă organică a procesului de învățare care trebuie să se realizeze în mod preponderent ca evaluare continuă, formativă. Orice instrument pentru evaluare se va elabora în baza obiectivelor generale formulate în termeni de competențe. Consecvența și fidelitatea evaluării se va asigura inclusiv prin continuitatea dintre evaluarea inițială, curentă/formativă și cea sumativă. Alternarea celor trei forme de evaluare-orală, scrisă și practică va răspunde necesităților de dezvoltare a inteligențelor multiple. Demersul evaluativ va fi conceput așa încât să apreciem:

- **Ce știe elevul** ,adică dacă poate să definească o noțiune, identifice niște trăsături, enumere tipuri, descrie un fenomen etc.
- **Ce poate să facă elevul**, cum aplică cele știute, adică dacă poate să caracterizeze, analizeze, sintetizeze, compare etc.
- **Cum poate să integreze** cunoștințele și capacitățile în contexte inedite, cum va argumenta, generaliza, trage concluzii proprii, evalua; cât de pertinente sunt extrapolările, transferurile, paralelele făcute etc.

În actul de evaluare elevul va fi implicat cu scopul de a facilita procesul de autocunoaștere, autoedificare și autorealizare. La conceperea demersurilor evaluative vom pune în prim plan sarcinile care oferă elevului posibilități multiple de afirmare , de luare a deciziilor, de promovare și producere a valorilor proprii, de respectarea opiniilor și punctelor de vedere a celuilalt. De asemenea, ca metodă alternativă de evaluare va fi utilizată constituirea portofoliului, pe care elevii îl vor completa cu materialele necesare, în scopul consolidării cunoștințelor lor pe parcursul studierii cursului.

Sugestiile de evaluare sunt adresate cadrelor didactice, elevilor ce studiază această meserie precum și evaluatorilor în vederea identificării aspectelor critice în procesul de instruire. Se

recomandă realizarea evaluării sumative prin test scris cu diferite tipuri de itemi, prin care elevul va demonstra că este capabil să:

- descrie particularitățile anatomice, fiziologice ale organelor ;
- diferențieze aspectele normale și patologice ale corpului uman;
- distingă mecanismele de acțiune a proceselor fiziologice umane.

În procesul de evaluare, elevul va avea acces la materiale/ mostre de materiale, documente tehnologice relevante pentru demonstrarea competențelor. După administrarea testului de evaluare, profesorul va oferi elevilor un feedback constructiv referitor la rezultatele evaluării.

Resurse materiale minime necesare parcurgerii modului

Resurse material și didactice: manual, ghiduri metodice, suport de curs, laptop, proiector multimedia, mape, colaje, caiete, broșuri informative, tablă, panou, postere, eprubete, oase naturale, cuvă, microscop, ceasornic, vase de sticlă, soluții, modele demontabile de corp uman, stetoscop, sfigmomanometru.

Modulul 3. Igiena mediului și sănătății

Scopul modului: familiarizarea elevilor cu specificul noțiunilor și activităților privind sănătatea personală ,formarea competențelor generale și specifice , necesare inițierii în meseria de îngrijitor bolnavi la domiciliu, fundamentul competențelor de îngrijire a sănătății, menținerea ei, precum și obținerea abilităților de prevenire a bolilor contagioase.

La finele acestui modul formabilul va fi capabil să:

- FI-1. Analizeze noțiunile de ecologie și igienă în interrelație cu sănătatea
- FI-2. Specifice noțiunile de igienă a copilului și adolescentului
- FI-3. Interpreteze elementele de profilaxie și protecție

Administrarea modului

	Unități de competență	Numărul de ore		
		Instruire teoretică	Instruire a practică	Total
1.	Noțiunile de ecologie și igienă în interrelație cu sănătatea	12	6	18
2.	Igiena copilului și adolescentului	12	12	24
3.	Elementele de prevenire și combatere a bolilor	10	12	22
4.	Evaluarea modului	2	-	2
	Total Modul	36	30	66

Achiziții teoretice și practice

Abilități	Cunoștințe	Tematica lucrărilor practice
Unitatea de competență 1. Noțiunile de ecologie și igienă în interrelație cu sănătatea		
<ul style="list-style-type: none"> - Promovarea igienii ca știință medicală care asigură sănătatea. - Identificarea ramurilor ecologiei, noțiuni de ecologie generală, elemente de ecologie umană. - Determinarea factorilor de mediu: factori fizici (temperatura, radiațiile ionizate) chimici (substanțe chimice existente în natură) biologici (bacteriile, virusurile, paraziții, fungi și paraziți și alte microorganisme) care acționează asupra organismului uman, și factori sociali rezultați din acțiunea omului asupra mediului sau din interrelațiile dintre oameni. - Igiena aerului. - Igiena apei - Igiena solului - Igiena habitatului uman 	<ul style="list-style-type: none"> - Sănătatea- definiția OMS; se adresează individului și colectivităților. - Modificările apărute în medicină; în caracteristicile sale definitorii; medicina știința de a păstra reda și promova sănătatea - Factorii etiologici ai sănătății: ---- factori interni care pot avea o influență decisivă în producerea anumitor afecțiuni cunoscute sub denumirea de boli genetice sau ereditare (hemoglobinopatii ereditare; DZ) și -factori externi care acționează asupra organismului și se mai numesc factori de mediu sau ecologici. - Cunoașterea factorilor sanogeni pentru păstrarea și promovarea sănătății - Prezența factorilor patogeni care poate fi similară cu producerea bolilor - Acțiunea factorilor de mediu asupra organismului uman și 	<ul style="list-style-type: none"> - Supravegherea sanitară corectă prin stabilirea unor indicatori cât mai preciși ai stării de sănătate, măsuri sanitare medicale și nemedicale. - Igiena unităților cu profil alimentar.

	<p>sănătății populației; intensitatea, durata acțiunii lor asupra organismului uman</p> <ul style="list-style-type: none"> - Compoziția chimică a aerului și influența sa asupra organismului uman - Poluarea aerului și acțiunea sa asupra sănătății. - Contaminarea aerului și acțiunea sa asupra sănătății - Necesarul de apă și modul de acoperire - Patologia infecțioasă transmisă prin apă - Patologia neinfecțioasă transmisă prin apă - Condițiile de potabilitate a apei - Solul și importanța sa sanitară - Îndepărtarea rezidurilor solide și lichide - Igiena localităților și relația cu sănătatea. - Poluarea sonoră și influența ei asupra sănătății. - Igiena locuinței și relația sa cu sănătatea - Necesitățile nutritive ale omului sănătos - Valoare nutritivă; igiena alimentelor - Igiena unităților cu profil alimentar - Evaluare sumativă. 	
Unitatea de competență 2. Igiena copilului și adolescentului		
<ul style="list-style-type: none"> - Asigurarea igienii copilului și adolescentului. - Caracterizarea generală a dezvoltării fizice și neuropsihice a copiilor și tinerilor. - Prevenirea și combaterea bolilor transmisibile și accidentelor. 	<ul style="list-style-type: none"> - Obiectivul și importanța igienei copilului și adolescentului, orientarea actuală. - Factori endogeni și exogeni care influențează dezvoltarea umană. - Criterii de apreciere a gradului de maturizare evolutivă. - Criterii, metode și tehnici pentru examinarea psihologică a copiilor și adolescenților - Caracteristicile de vârstă ale morbidității prin boli infecto-contagioase. - Factori care favorizează producerea accidentelor (condiții deficitare de igienă a locuinței; lipsa de supraveghere a copiilor. 	<ul style="list-style-type: none"> - Organizarea măsurilor de luptă antiepidemică în instituțiile medico sanitare permanente și sezoniere

	Fenomen explicabil prin particularitățile de vârstă și comportament - Evaluare sumativă	
Unitatea de competență 3. Elementele de prevenire și combatere a bolilor		
- Prevenirea și combaterea patologiilor transmisibile	- Boli transmisibile pe calea aerului, apei și solului - Evaluare sumativă.	- Măsuri de prevenție privitoare la: sursa de infecție, căile de transmitere organismul receptiv.
	Evaluarea modului	

Sugestii metodologice

Modulul 3. „**Igiena mediului și sănătății**” este un modul de inițiere în profesia de îngrijitor, axat pe achiziționarea de cunoștințe profesionale, precum și dezvoltarea dexterității în clasificarea și identificarea patologiilor transmisibile pe diferite căi.

Cadrele didactice vor utiliza activități de instruire centrate pe elev și vor aplica metode de învățare cu caracter activ-participativ.

Ordinea de parcurgere a secvențelor de conținut în cadrul modulului este recomandată de autori, dar aceasta poate fi schimbată, dacă nu este afectată logica de formare a competențelor profesionale. Instruirea se va realiza în săli de demonstrație, unități sanitare cu o bună dotare materială. Instruirea în săli de demonstrație are o importanță deosebită în realizarea corespunzătoare a competențelor pentru viitorii îngrijitori

Se pot utiliza ca metode de învățare: expunerea, conversația, munca independentă, simularea, observația, exercițiul, discuțiile și lucrul în grup care stimulează spiritul critic și creativitatea, studiul de caz, dezbaterile, etc. Se va urmări aplicarea cunoștințelor la problemele reale, pentru a se putea ține cont în măsură mai mare de nevoile elevilor.

Repartizarea orelor pe unități de competențe este recomandată, însă decizia finală, inclusiv și pentru repartizarea orelor pe secvențe de conținut în cadrul modulului, rămâne la discreția cadrelor didactice care predau conținutul modulului. Orelle vor fi repartizate în funcție de dificultatea temelor, de nivelul de cunoștințe anterioare ale elevilor, de ritmul de asimilare a cunoștințelor de către elevi. Numărul total de ore pe modul, precum și pentru instruirea teoretică și practică, va rămâne neschimbat.

Sugestii de evaluare

Sugestiile de evaluare sunt adresate cadrelor didactice, elevilor, precum și evaluatorilor, în vederea identificării aspectelor critice în procesul de evaluare a competențelor profesionale formate în cadrul modulului. Pentru colectarea de dovezi referitor la deținerea competențelor profesionale specificate în prezentul modul, se recomandă realizarea evaluării sumative prin teste (practice și teoretice).

În procesul de evaluare, elevul va avea acces la regulamente și documente tehnologice relevante pentru demonstrarea competențelor. După administrarea testului de evaluare, profesorul va oferi elevilor un feedback constructiv referitor la rezultatele evaluării.

Resurse materiale minime necesare parcurgerii modului

- Resurse materiale și didactice: fișe de lucru, tabele, buletine sanitare, scheme, materiale foto-video, desene, notebook, proiector, panouri, test de evaluare sumativă.

Modulul 4. Nursing general

Scopul modului: Vizează formarea competențelor specifice ce țin de domeniul nursingului și metodele moderne de promovare a sănătății. Acest modul vizează dobândirea de competențe generale, necesare pentru inițiere în profesie și constituie fundamentul pentru formarea competențelor profesionale specifice, proiectate în următoarele module.

La finele acestui modul formabilul va fi capabil să:

- FI-1. Vizeze utilizarea teoriilor și a noțiunilor achiziționate în cadrul educației vocaționale;
- FI-2. Comunice și susțină persoanele cu probleme relevante de sănătate și sociale
- FI-3. Formeze conduite care vizează prezența valorilor personale referitoare la menținerea propriei stări de sănătate și a celor din jur.
- FI-4. Promoveze conceptul îngrijirilor de Virginia Henderson, privind nevoile fiziologice.
- FI-5. Aplice măsurile de prevenire a infecțiilor.
- FI-6. Promoveze modul sănătos de viață.

Administrarea modului

	Unități de competență	Numărul de ore		
		Instruire teoretică	Instruirea practică	Total
1.	Definirea noțiunilor de nursing, nursă după OMS și recunoașterea activității Florence Nigtinghale și Virginiei Henderson în dezvoltarea profesiei de îngrijitor.	12	6	18
2.	Caracterizarea măsurilor de asigurare a mediului securizat pentru pacient.	18	12	30
3.	Descrierea manifestărilor independenței și dependenței în satisfacerea nevoilor fundamentale ale omului.	18	18	36
4.	Diferențierea generală a etapelor procesului de nursing	16	16	32
	Evaluarea modului	2	2	4
	Total	66	54	120

Achiziții teoretice și practice

Abilități	Cunoștințe	Tematica lucrărilor practice
Unitatea de competență 1. Definirea noțiunilor de nursing, nursă după OMS		
<ul style="list-style-type: none"> - Definirea noțiunilor de nursing, nursă după OMS și recunoașterea activității Florence Nightingale și Virginiei Henderson în dezvoltarea profesiei de îngrijitor. - Recunoașterea modelelor conceptuale – definiții, noțiuni de baza, implicații în îngrijirea sănătății în comunitate. Modelul Henderson. Modelul autoîngrijirii Orem. - Determinarea rolului și funcțiilor îngrijitorului în comunitate. 	<ul style="list-style-type: none"> - Noțiuni generale despre nursing și nursă. - Directivele dezvoltării îngrijirilor de sănătate pe plan internațional și național. - Funcțiile îngrijitorului: - acordarea îngrijirilor în familie, colectivități, școli, persoanelor vârstnice și bolnavilor psihici, pacienților cronici și în stadiul terminal, îngrijiri de sănătate ocupațională; - transmiterea cunoștințelor către beneficiarii serviciilor de îngrijire sau personalul din sistemul de sănătate; - membru al echipei de îngrijiri; - Roluri: - educator și pedagog, - consilier, facilitator. - Activitatea îngrijitorului în aspectul deontologic și etic. - Evaluare sumativă 	<ul style="list-style-type: none"> - Funcțiile îngrijitorului: - acordarea îngrijirilor în familie, colectivități, școli, persoanelor vârstnice și bolnavilor psihici, pacienților cronici și în stadiul terminal, îngrijiri de sănătate ocupațională; - transmiterea cunoștințelor către beneficiarii serviciilor de îngrijire sau personalul din sistemul de sănătate; - membru al echipei de îngrijiri; - Roluri: - educator și pedagog, - consilier, facilitator. - Activitatea îngrijitorului în aspectul deontologic și etic.
Unitatea de competență 2. Caracterizarea măsurilor de asigurare a mediului securizat pentru pacient.		
<ul style="list-style-type: none"> - Asigurarea măsurilor securizante a mediului pentru pacienți. 	<ul style="list-style-type: none"> - Instituții Medico-Sanitare Publice (IMSP) - Dezinfecția. Tipurile și metodele ei - Internarea bolnavilor în spital. - Prelucrarea sanitară a pacienților. - Evaluare sumativă 	<ul style="list-style-type: none"> - Dezinfecția. Tipurile și metodele de dezinfecție. - Prelucrarea sanitară a bolnavilor
Unitatea de competență 3. Descrierea manifestărilor independenței și dependenței		
<ul style="list-style-type: none"> - Descrierea manifestărilor independenței și dependenței în satisfacerea nevoilor fundamentale ale omului 	<ul style="list-style-type: none"> - Conceptul Virginiei Henderson despre cele 14 nevoi fundamentale ale omului: - Nevoia de a respira și a avea o bună circulație. 	<ul style="list-style-type: none"> - Nevoia de a respira și a avea o bună circulație. - Nevoia de a se alimenta și bea - Nevoia de a elimina - Nevoia de a se mișca

	<ul style="list-style-type: none"> - Nevoia de a se alimenta și bea - Nevoia de a elimina - Nevoia de a se mișca - Nevoia de a menține temperatura corpului in limitele normale. - Nevoia de a fi curat, îngrijit, de a proteja tegumentele și mucoasele. - Evaluare sumativă 	<ul style="list-style-type: none"> - Nevoia de a menține temperatura corpului in limitele normale. - Nevoia de a fi curat, îngrijit, de a proteja tegumentele și mucoasele.
- Unitatea de competență 4. Diferențierea generală a etapelor procesului de nursing		
<ul style="list-style-type: none"> - Diferențierea generală a etapelor procesului de nursing: - Culegere și analiza datelor. - Planificarea. - Aplicarea planului. - Evaluarea rezultatelor. 	<ul style="list-style-type: none"> - Culegerea datelor: - starea de sănătate și caracteristicile ei in R Moldova, anchete epidemiologice, screening-ul și studii de prevalență; - factorii care influențează starea de sănătate a comunității- factori naturali (fizici, chimici, biologici), factori artificiali (economici, nevoi fundamentale, șomeri, factori culturali, profesionali, civilizație, etc.) - Analiza datelor: - selectarea datelor semnificative - identificarea problemelor - formularea diagnosticului stării de sănătate a individului diferența dintre îngrijirile individuale și cele colective - identificarea grupurilor vulnerabile, defavorizate accesibilitatea la servicii de sănătate, costurile serviciilor. - Planificarea: - Stabilirea scopului. - Aplicarea planului. - Evaluarea rezultatelor. - Evaluare sumativă 	<ul style="list-style-type: none"> - Completarea a trei – cinci planuri de nursing în secția de geriatrie
	Evaluare modulului	

Specificații metodologice

Modulul 4 „*Nursing general*” reprezintă o structură didactică unitară din punct de vedere tematic atât pentru lecțiile teoretice, cât și pentru cele practice. În cadrul modulului elevii trebuie

dirijați să folosească analiza și sinteza pentru a realiza o coerență între cunoștințele însușite anterior în alte module, în mod deosebit cele referitoare la îngrijiri.

Elevii vor fi ajutați să-și dezvolte abilitățile de comunicare, de stabilire a relațiilor interpersonale, de colaborare cu specialiștii din alte domenii pentru a putea gestiona cazurile cu care se confruntă în comunitate.

O condiție prioritară de parcurgere a modulului este aplicarea imediată a cunoștințelor teoretice achiziționate, în realizarea activităților practice. Totodată, parcursul didactic al modulului va avea un caracter flexibil, care permite aplicarea atât a strategiilor didactice deductive (de la teorie spre practică), cât și strategiilor didactice inductive (de la practică spre teorie).

Lecțiile de instruire teoretică și practică pot să alterneze în dependență de strategiile și metodele didactice aplicate, dar și de condițiile disponibile de realizare a procesului de instruire. Pentru atingerea rezultatelor învățării, cadrele didactice vor utiliza activități de instruire activ-participative și metode de învățare prin cooperare. Ordinea de parcurgere a secvențelor de conținut în cadrul modulului este recomandată, dar aceasta poate fi schimbată, dacă nu este afectată logica de formare a competențelor profesionale.

Repartizarea orelor pe unități de competențe este recomandată, însă decizia finală, inclusiv și pentru repartizarea orelor pe secvențe de conținut în cadrul modulului, rămâne la discreția cadrelor didactice care predau conținutul modulului. Orelle vor fi repartizate în funcție de dificultatea temelor, de nivelul de cunoștințe anterioare ale elevilor, de ritmul de asimilare a cunoștințelor de către elevi. Numărul total de ore pe modul, precum și pentru instruirea teoretică și practică, va rămâne neschimbat.

Sugestii de evaluare

Sugestiile de evaluare sunt adresate cadrelor didactice, elevilor, precum și evaluatorilor, în vederea identificării aspectelor critice în procesul de evaluare a competențelor profesionale formate în cadrul modulului. Pentru colectarea de dovezi referitor la deținerea competențelor profesionale specificate în prezentul modul, se recomandă realizarea evaluării sumative prin teste (practic și teoretic). Ca instrumente de evaluare se pot folosi: probe orale (întrebări, discuții în grup), teste scrise, fișe de lucru, carnete de apreciere care să cuprindă sarcina, data și semnătura, portofolii. Evaluarea pregătirii practice se realizează prin activități concrete în comunitate: vizita la domiciliu, ancheta în familie, culegerea datelor semnificative, întocmirea planului de îngrijiri și executarea unor îngrijiri, efectuarea unor activități educative. Datele evaluării, numărul evaluărilor, metodele de evaluare vor fi stabilite de cadrele didactice în funcție de etapele parcurse în pregătire. În procesul de evaluare, elevul va avea acces la regulamente și documente tehnologice relevante pentru demonstrarea competențelor

După administrarea testului de evaluare, profesorul va oferi elevilor un feedback constructiv referitor la rezultatele evaluării.

Resurse materiale minime necesare parcurgerii modulului

- Materii de bază și auxiliare: manuale, ghiduri, caiete de practică.
- Resurse didactice: Planșe informative; fișe de lucru; tabele; scheme; materiale foto-video; desene; note book, proiector; test de evaluare sumativă. hârtie , marchere.

Modulul 5. Bazele alimentatiei dietetice

Scopul modulului: Formarea competențelor profesionale generale și specifice ce stau la baza îngrijirilor generale, inclusiv înțelegere suficientă a structurii organismului, funcțiilor fiziologice și comportamentului persoanelor sănătoase și bolnave, precum și a relațiilor dintre starea de sănătate și mediul fizic și social al ființe umane.

La finele acestui modul formabilul va fi capabil să:

- FI-1. Identifice grupele de nutrienți.
- FI-2. Selecteze alimentele dietetice în îngrijirea pacienților.
- FI-3. Identifice nevoile energetice și plastice ale organismului uman
- FI-4. Respecte regulile sanitaro -epidemiologice la prepararea, repartizarea și păstrarea alimentelor pacienților.
- FI-5. Aprecieze calitatea îngrijirilor alimentare acordate pentru îmbunătățirea sănătății.

Administrarea modulului

	Unități de competență	Numărul de ore		
		Instruire teoretică	Instruirea practică	Total
1.	Grupele de nutrienți	6		6
2.	Nevoile energetice și plastice	12	4	16
3.	Principii generale ale alimentației dietetice	8	6	14
4.	Noțiuni de gastrotehnie	8	6	14
5.	Alimentația sănătoasă	6	6	12
	Evaluarea modulului	2	2	4
	Total	42	24	66

Achiziții teoretice și practice

Abilități	Cunoștințe	Tematica lucrărilor practice
Unitatea de competență 1. Grupele de nutrienți		
<ul style="list-style-type: none"> - Clasificarea grupelor de nutrienți - Aplicarea clasificării alimentelor - Utilizarea clasificărilor alimentelor în îngrijirea pacienților. 	<ul style="list-style-type: none"> • Macronutrienții: definiții, clasificare, rol în organism, surse alimentare. • Vitaminele: rol, surse. • Sărurile minerale, caracteristici. • Apa: rol, distribuție în organism, bilanț hidric. • Noțiuni referitoare la digestie și metabolism. • Grupele de alimente: carne și produse din carne, lapte și produse lactate, ouă, grăsimi, cereale, legume și leguminoase uscate, fructe, produse zaharoase, băuturi • Evaluare sumativă. 	
Unitatea de competență 2. Nevoile energetice și plastice		
<ul style="list-style-type: none"> - Identificarea corectă a nevoilor energetice și plastice ale organismului uman. - Determinarea stării nutriționale a pacienților. - Delimitarea rației alimentare de tip caloric. 	<ul style="list-style-type: none"> - Nevoi bazale în funcție de greutate, suprafață corporală, vârstă, stări fiziologice, factori de mediu, tip de activitate, stări patologice. - Factori care influențează necesarul alimentar: stări anabolice fiziologice, creștere, sarcină, convalescență ș.a.; - Factori care influențează aportul alimentar: stări patologice, comportament alimentar, cultura, tendințe sociale ș.a.; - Evaluare sumativă. 	<ul style="list-style-type: none"> - Metode de evaluare: anamneza, date antropometrice, examen fizic. Rația alimentară: rația calorică la nou-născut, sugar mic; nevoi nutriționale în perioada copilăriei; rația calorică la adolescenți, la adulți și vârstnici; rația calorică în sarcină și alăptare. - Alcătuirea dietei adecvate.
Unitatea de competență 3. Principii generale ale alimentației dietetice		
<ul style="list-style-type: none"> - Identificarea dietelor în diverse patologii. - Diversificarea meselor dietetice. - Metodele de preparare a meselor dietetice. 	<ul style="list-style-type: none"> - Dieta în: bolile aparatului digestiv, ficatului și pancreasului, anemii, afecțiuni cardio-vasculare, renale, metabolice și de nutriție, neoplazice. - Meniuri utilizate în spital și ambulatoriu - exemple. - Evaluare sumativă. 	<ul style="list-style-type: none"> - Meniuri utilizate în spital. - Tipuri de regimuri alimentare.

Unitatea de competență 4. Noțiuni de gastrotehnie		
<ul style="list-style-type: none"> - Aprecierea calității produselor - Identificarea metodelor de păstrare, preparare, conservare a alimentelor (în blocul alimentar, în oficiul alimentar al secției) - Enumerarea metodelor de prelucrare 	<ul style="list-style-type: none"> - Calitatea produselor și a alimentelor - Metode de păstrare și conservare a alimentelor: fizice, chimice, fizico-chimice, biochimice - Metode de prelucrare și preparare: prelucrare preliminară, prelucrare termică - Preparate culinare: supe, sosuri, budinci, garnituri, salate etc. - Evaluare sumativă. 	<ul style="list-style-type: none"> - Verificarea recomandărilor și a documentelor medicale pentru întocmirea foii de alimentație.
Unitatea de competență 5. Alimentația sănătoasă		
<ul style="list-style-type: none"> - Efectuarea educației nutriționale la pacienții internați - Aprecierea calității îngrijirilor alimentare acordate pentru îmbunătățirea sănătății. 	<ul style="list-style-type: none"> - Indicatorii stilului de alimentație sănătos. - Obiceiuri alimentare nesănătoase, efectele stresului psiho-social și sedentarismului. - Comportamente inadecvate în copilărie. - Consilierea pacientului și familiei: comportamentul persoanelor cu tulburări nutriționale și al familiei, importanța dietei pentru tratarea bolii, complianța pacientului la indicațiile terapeutice. - Evaluare sumativă. 	<ul style="list-style-type: none"> - Colaborarea cu echipa medicală/de îngrijire, cu individul și familia pentru menținerea unui stil alimentar, de viață sănătos
	<ul style="list-style-type: none"> - Evaluarea modului 	

Specificații metodologice

Modulul 5. „*Bazele alimentației dietetice*” reprezintă o structură didactică unitară din punct de vedere tematic atât pentru lecțiile teoretice, cât și pentru cele practice. O condiție prioritară de parcurgere a modului este aplicarea imediată a cunoștințelor teoretice achiziționate, în realizarea activităților practice. Totodată, parcursul didactic al modului va avea un caracter flexibil, care permite aplicarea atât a strategiilor didactice deductive (de la teorie spre practică), cât și strategiilor didactice inductive (de la practică spre teorie).

Lecțiile de instruire teoretică și practică pot alterna în dependență de strategiile și metodele didactice aplicate, dar și de condițiile disponibile de realizare a procesului de instruire. Pentru atingerea rezultatelor învățării, cadrele didactice vor utiliza activități de instruire activ-participative și metode de învățare prin cooperare. Ordinea de parcurgere a secvențelor de conținut în cadrul modului este recomandată, dar aceasta poate fi schimbată, dacă nu este afectată logica de formare a competențelor profesionale.

Repartizarea orelor pe unități de competențe este recomandată, însă decizia finală, inclusiv și pentru repartizarea orelor pe secvențe de conținut în cadrul modulului, rămâne la discreția cadrelor didactice care predau conținutul modulului. Orelle vor fi repartizate în funcție de dificultatea temelor, de nivelul de cunoștințe anterioare ale elevilor, de ritmul de asimilare a cunoștințelor de către elevi. Numărul total de ore pe modul, precum și pentru instruirea teoretică și practică, va rămâne neschimbat.

Sugestii de evaluare

Sugestiile de evaluare sunt adresate cadrelor didactice, elevilor, precum și evaluatorilor, în vederea identificării aspectelor critice în procesul de evaluare a competențelor profesionale formate în cadrul modulului. Pentru colectarea de dovezi referitor la deținerea competențelor profesionale specificate în prezentul modul, se recomandă realizarea evaluării sumative prin teste (practic și teoretic), prin care elevul va demonstra că este capabil să:

- Descrie grupele de nutrienți.
- Aplice metodele de păstrare, conservare și prelucrare a alimentelor.
- Descrie mesele dietetice.
- Completeze foaia de alimentare a pacientului.
- Descrie principiile alimentației corecte.

În procesul de evaluare, elevul va avea acces la regulamente și documente tehnologice relevante pentru demonstrarea competențelor. După administrarea testului de evaluare, profesorul va oferi elevilor un feedback constructiv referitor la rezultatele evaluării.

Resurse materiale minime necesare parcurgerii modulului

- Materii de bază și auxiliare: manuale, ghiduri, foi de alimentare, masă specială.
- Resurse didactice: Planșe informative; fișe de lucru; tabele; scheme; materiale foto-video; desene; note book, proiector; panouri; test de evaluare sumativă, hârtie vatman, creioane, radieră, carton.

Modul 6. Geriatrie cu îngrijiri specifice.

Scopul modulului: Formarea competențelor profesionale generale și specifice de realizare a îngrijirilor geriatrie cu specific legat de vârstă, de patologie în diverse situații fiziologice schimbate în urma unor probleme de sănătate.

La finele acestui modul formabilul va fi capabil să:

- FI-1. Recunoască modificările determinate de îmbătrânirea umană.
- FI-2. Analizeze semnele și simptomele specifice bolilor persoanelor vârstnice.
- FI-3. Identifice problemele de dependență ale persoanei vârstnice.
- FI-4. Stabilească diagnosticul de îngrijire (nursing) ale vârstnicilor.

- FI-5. Elaboreze planul de îngrijire (planul nursing).
- FI-6. Aplice intervențiile proprii și delegate planificate.
- FI-7. Evalueze rezultatele îngrijirilor aplicate.

Administrarea modului

	Unități de competență	Numărul de ore		
		Instruire teoretică	Instruirea practică	Total
1.	Modificările determinate de îmbătrânirea umană	18	6	24
2.	Semnele și simptomele specifice bolilor persoanelor vârstnice.	18	6	24
3.	Problemele de dependență și stabilirea diagnosticelor de îngrijire (nursing) la pacienții vârstnici.	24	12	36
4.	Planul de îngrijire (nursing) .	24	12	36
5.	Intervențiile proprii și delegate de îngrijiri.	26	18	44
6.	Rezultatele îngrijirilor aplicate vârstnicilor.	26	16	42
	Evaluarea modului	2	2	4
	Total	138	72	210

Achiziții teoretice și practice

Abilități	Cunoștințe	Tematica lucrărilor practice
Unitatea de competență 1. Modificările determinate de îmbătrânirea umană		
<ul style="list-style-type: none"> - Aprecierea modificărilor fiziologice produse de îmbătrânire (scăderea acuității senzoriale, a mobilității fizice, schimbări în fizionomie, rezistența la schimbare, scăderea controlului emoțional și a capacității de adaptare); - Recunoașterea modificărilor patologice: probleme de sănătate fizică, mentală și emoțională, pierderea autonomiei; bilanțul nevoilor de nursing. 	<ul style="list-style-type: none"> - Factorii care influențează îmbătrânirea umană: somatici-ereditari, psihologici, socio-culturali, spirituali-religioși; periodizarea vârstei a III-a. - Particularități somatice și psihologice ale vârstnicului - Evaluare sumativă. 	<p>Descrierea modificărilor patologice: probleme de sănătate fizică, mentală și emoțională, pierderea autonomiei la vârstnici</p>

Unitatea de competență 2. Semnele și simptomele specifice bolilor persoanelor vârstnice

<ul style="list-style-type: none"> - Clasificarea semnelor și simptomelor specifice bolilor persoanelor vârstnice. - Recunoașterea principalelor afecțiuni ale persoanelor vârstnice. - Utilizarea metodelor de îngrijire în instituții specializate de îngrijire și la domiciliu.. - Selectarea metodelor și strategiilor de educare în sănătate. 	<ul style="list-style-type: none"> - Semne locale: durerea (caracteristici), anorexie, modificări cutanate însoțite de prurit, constipație, incontinența de urină, incontinența anală, tulburări de micțiune, atrofii musculare, ankiloze, escare. - Semne generale: alterarea funcțiilor vitale (dispnee de efort și de decubit, hipertensiune sau hipotensiune arterială, tahicardie), tulburări de somn, deshidratare, scădere în greutate, pierderi de cunoștință, pierderi de memorie, etc. - Boli cardio-vasculare: infarctul miocardic, hipertensiunea arterială geriatrică, hipotensiunea ortostatică, arterita (definiție, simptomatologie, investigații). - Patologie geropsihiatrică și geroneurologică: tulburări psihice și neurologice în îmbătrânire, tulburări de somn, stările confuzionale, demențele, accidentul vascular cerebral (definiție, etiopatogenie, simptomatologie, investigații) - Patologia ischemică digestivă: refluxul gastro-esofagian, abdomenul acut, incontinența anală (definiție, etiopatogenie, simptomatologie, investigații). - Diabetul zaharat tardiv, obezitatea (definiție, simptomatologie, investigații). - Aspecte de geropatologie urinară: infecțiile urinare, incontinența de urină, bolile prostatei la bătrâni (definiție, etiopatogenie, simptomatologie, investigații) - Aspecte de geropatologie a aparatului locomotor: osteoporoza de involuție, fracturile de femur, sindromul de imobilizare, ulcerul de decubit (definiție, etiopatogenie, simptomatologie, investigații). 	<p>Determinarea semnelor locale și generale ale patologiilor geriatrice.</p> <p>Îngrijirea bolnavilor cu patologii:</p> <ul style="list-style-type: none"> -cardio-vasculare; -psihiatrică și neurologică -ischemice digestive; - diabet zaharat tardiv, obezitate; - urinare; -locomotorii; <p>Definirea crizelor de adaptare.</p> <p>Instituționalizarea vârstnicului (primirea, supravegherea, organizarea îngrijirilor, comunicarea)</p>
--	--	---

	<ul style="list-style-type: none"> - Crizele de adaptare: cauze / prevenire. - Terapia ocupațională. Educația sanitară în geriatrie. - Aspecte medico-sociale: - patologia pensionarii; - instituționalizarea vârstnicului ; - îngrijirea vârstnicului în familie. - Evaluare sumativă. 	
Unitatea de competență 3. Problemele de dependență și diagnosticele de îngrijire (nursing) la pacienții vârstnici.		
<ul style="list-style-type: none"> - Identificarea problemelor de dependență a vârstnicilor - Clasificarea datelor - Delimitarea problemelor de independență și dependență de îngrijire. - Stabilirea diagnosticelor de îngrijire (nursing) la pacienții vârstnici. - Acordarea îngrijirilor în dependență de dificultate 	<ul style="list-style-type: none"> - Culegerea datelor(subiective și obiective) prin diverse metode: observația, interviul formal sau informal, cercetarea documentelor medicale. - Analizarea și organizarea datelor-informații semnificative. - Manifestări de independență: mobilitate păstrată, semne vitale (R, P, T.A., T⁰) în limite normale, somn odihnitor, orientare în timp și spațiu, autonomie în desfășurarea activităților de autoîngrijire. - Probleme de dependență: scăderea acuității senzoriale, diminuarea mobilității fizice, pierderea controlului sfincterelor, dezorientare auto-, și allopsihică alterarea integrității tegumentelor, izolare socială, pierderea stimei de sine, risc crescut de accidentare, vulnerabilitate crescută față de pericolele din mediu. Manifestări de dependență: hipoacuzie, surditate, cecitate, ankiloze, incontinența de urină, de materii fecale, confuzie, amnezie, depresie, traumatisme, etc. - Surse de dificultate de ordin fizic (leziuni ale organice), de ordin psihologic (anxietate, stres, crizele de adaptare), de ordin social (izolare, pensionare, instituționalizare), lipsa de cunoștințe. - Evaluarea sumativă. 	<p>Metode de colectare a datelor: observația, interviul formal sau informal, cercetarea documentelor medicale (fișa clinică, bilete de ieșire din spital, bilete de trimitere, scrisori medicale, polița de sănătate, rețete, etc.), discuții cu membrii echipei medicale și cu aparținătorii, examen fizic și psihic.</p> <p>Clasificarea manifestărilor de independență și dependență în raport cu cele 14 nevoi fundamentale de îngrijire.</p> <p>Determinarea problemelor de dependență</p> <p>Specificarea surselor de dificultate în realizarea îngrijirilor</p>

Unitatea de competență 4. Planul de îngrijire (nursing)		
<ul style="list-style-type: none"> - Elaborarea planului de îngrijire - Etapizarea , pas cu pas a îngrijirilor. - Stabilirea priorităților de îngrijire. - Clasificarea intervențiilor, proprii ori delegate. 	<ul style="list-style-type: none"> - Obiectivul nursing: specific, performanță, implicare, realism, observabilitate (cine? ce? ce se poate face? cum? in ce condiții? când? ; obiective pe termen scurt, mediu si lung). - Priorități de îngrijire: supravegherea funcțiilor vitale si vegetative, a stării de cunoștință, a alimentației, a orientării in timp si spațiu, profilaxia complicațiilor si a căderilor. - Intervenții proprii (autonome): comunicare, alimentare, igiena, mobilizare, educație. - Intervenții delegate: pregătirea pentru investigații si analize, administrarea tratamentului general si local. - Evaluarea sumativă. 	<p>Stabilirea obiectivelor de îngrijire</p> <p>Evidențierea priorităților de nursing.</p> <p>Stipularea intervențiilor de îngrijire , în dependență de autonomia pacientului.</p>
Unitatea de competență 5. Intervențiile proprii și delegate de îngrijiri		
<ul style="list-style-type: none"> - Aplicarea intervențiilor proprii și delegate. - Conlucrarea în echipa de nursing . - Instituționalizarea vârstnicului, cu intervenții de suport si protecție socială. 	<ul style="list-style-type: none"> - Resurse materiale necesare intervențiilor de îngrijire: - instrumente: seringi, tensiometru, stetoscop, canulă rectală, trusă pentru îngrijirea plăgilor. - materiale: trusă de perfuzie, soluții antiseptice, unguente de tip barieră, mănuși de cauciuc, pungă pentru urină, pampers, atele, feși, comprese. - Pregătirea pacientului: - -psihică: informare, explicații, obținerea consimțământului, asigurarea confortului psihic. - -fizică: asigurarea condițiilor de confort ambiental, poziție adecvată, igienă, crearea câmpului operator, imobilizarea. - Intervenții specifice: montarea sondei -cateter, prevenirea complicațiilor legate de imobilizarea prelungită, terapia ocupațională, instituționalizarea vârstnicului, intervenții de suport si protecție socială. - Evaluarea sumativă 	<p>Pregătirea instrumentelor pentru intervențiile proprii și delegate.</p> <p>Pregătirea pacientului pentru îngrijirile acordate.</p> <p>Stabilirea metodelor de terapie ocupațională</p>

Unitatea de competență 6. Rezultatele îngrijirilor aplicate vârstnicilor		
<ul style="list-style-type: none"> - Stabilirea obiectivelor de nursing. - Constatarea măsurilor realizabile, ale îngrijirilor aplicate după criteriile autonomiei pacientului. - Reformularea obiectivelor pe parcursul îngrijirii pacientului. - Evaluarea rezultatelor îngrijirilor acordate bătrânilor. 	<ul style="list-style-type: none"> - Obiective stabilite : - Realizate-manifestări de dependență absente sau diminuate, recâștigarea autonomiei.. - Nerealizate-manifestări de dependență care se mențin, manifestări de dependență apărute pe perioada îngrijirii. - Reformularea obiectivelor: adaptate la capacitățile fizice și psihice ale vârstnicului. - Planificarea intervențiilor: adecvate manifestărilor de dependență prezente în evoluția pacientului. - Evaluarea sumativă 	<ul style="list-style-type: none"> - Reformularea obiectivelor: adaptate la capacitățile fizice și psihice ale vârstnicului. - Planificarea intervențiilor: corecte manifestărilor de dependență prezente în evoluția patologiei geriatrice.
	Evaluarea modului	

Specificații metodologice

Modulul 6. "*Geriatric cu îngrijiri specifice*" reprezintă o structură didactică unitară din punct de vedere tematic atât pentru lecțiile teoretice, cât și pentru cele practice. O condiție prioritară de parcurgere a modului este aplicarea imediată a cunoștințelor teoretice achiziționate, în realizarea activităților practice. Totodată, parcursul didactic al modului va avea un caracter flexibil, care permite aplicarea atât a strategiilor didactice deductive (de la teorie spre practică), cât și strategiilor didactice inductive (de la practică spre teorie).

Lecțiile de instruire teoretică și practică pot să alterneze în dependență de strategiile și metodele didactice aplicate, dar și de condițiile disponibile de realizare a procesului de instruire. Pentru atingerea rezultatelor învățării, cadrele didactice vor utiliza activități de instruire activ-participative și metode de învățare prin cooperare. Ordinea de parcurgere a secvențelor de conținut în cadrul modului este recomandată, dar aceasta poate fi schimbată, dacă nu este afectată logica de formare a competențelor profesionale.

Repartizarea orelor pe unități de competențe este recomandată, însă decizia finală, inclusiv și pentru repartizarea orelor pe secvențe de conținut în cadrul modului, rămâne la discreția cadrelor didactice care predau conținutul modului. Orele vor fi repartizate în funcție de dificultatea temelor, de nivelul de cunoștințe anterioare ale elevilor, de ritmul de asimilare a cunoștințelor de către elevi. Numărul total de ore pe modul, precum și pentru instruirea teoretică și practică, va rămâne neschimbat.

Sugestii de evaluare

Sugestiile de evaluare sunt adresate cadrelor didactice, elevilor, precum și evaluatorilor, în vederea identificării aspectelor critice în procesul de evaluare a competențelor profesionale

formate în cadrul modulului. Pentru colectarea de dovezi referitor la deținerea competențelor profesionale specificate în prezentul modul, se recomandă realizarea evaluării sumative prin teste (practic și teoretic), prin care elevul va demonstra că este capabil să:

- recunoască modificările determinate de îmbătrânirea umană;
- analizeze semnele și simptomele specifice bolilor persoanelor vârstnice;
- identifice problemele de dependență ale persoanei vârstnice;
- stabilească diagnosticele de îngrijire (nursing) ale vârstnicilor;
- elaboreze planul de îngrijire (planul nursing);
- aplice intervențiile proprii și delegate planificate;
- evalueze rezultatele îngrijirilor aplicate.

În procesul de evaluare, elevul va avea acces la regulamente și documente tehnologice relevante pentru demonstrarea competențelor. După administrarea testului de evaluare, profesorul va oferi elevilor un feedback constructiv referitor la rezultatele evaluării.

Resurse materiale minime necesare parcurgerii modulului

- Materii de bază și auxiliare: manuale, ghiduri, ustensile de îngrijire a pacientului.
- Resurse didactice: Planșe informative; fișe de lucru; tabele; scheme; materiale foto-video; note book, proiector; panouri; test de evaluare sumativă.
- Sală, secție de spital dotate cu materiale, instrumente, utilaje.

Modul 7. Pediatrie cu îngrijiri specifice

Scopul modulului: Formarea competențelor profesionale generale și specifice de realizare a metodelor de îngrijire a copilului sănătos și bolnav, utilizând familiarizarea elevilor cu specificul noțiunilor și activităților de menținere, prevenție și recuperare în caz de patologii, respectând cerințele, normele de igienă și sănătate în muncă.

La finele acestui modul formabilul va fi capabil să:

- FI-1. Supravegheze creșterea și dezvoltarea copilului.
- FI-2. Descrie semnele și simptomele afecțiunilor copilului.
- FI-3. Identifice problemele de dependență în îmbolnăviri.
- FI-4. Recunoască diagnosticele de îngrijire (nursing) la copii bolnavi.
- FI-5. Participe la elaborarea planului de îngrijire (plan nursing).
- FI-6. Aplice intervențiile proprii și delegate.
- FI-7. Evalueze rezultatele îngrijirilor aplicate.

Administrarea modulului

	Unități de competență	Numărul de ore		
		Instruire teoretică	Instruirea practică	Total
1.	Supravegherea creșterii și dezvoltării copilului	18	12	30
2.	Semnele și simptomele afecțiunilor copilului	24	18	42
3.	Problemele de dependență la copii bolnavi	24	18	42
4.	Elaborarea planului de îngrijire (plan nursing)	22	10	32
5.	Intervențiile proprii și delegate	24	12	36
	Evaluarea modulului	2	2	4
	Total	114	72	186

Achiziții teoretice și practice

Abilități	Cunoștințe	Tematica lucrărilor practice
Unitatea de competență 1. Supravegherea creșterii și dezvoltării copilului.		
<ul style="list-style-type: none"> - Monitorizarea creșterii și dezvoltării copilului în primul an de viață. - Determinarea incidentelor fiziologice. - Trasarea tipurilor de alimentare a sugarilor - Observarea etapelor creșterii și dezvoltării copilului 	<ul style="list-style-type: none"> - Monitorizarea nou-născutului și sugarului: <ul style="list-style-type: none"> - la naștere (căile respiratorii superioare, ligaturarea lanțului ombilical, profilaxia oftalmiei gonococice, determinarea scorului Apgar, reflexe, măsurare). - Incidente fiziologice : (involuția bontului ombilical, scăderea fiziologică în greutate, icterul la nou-născut, eritemul fesier, febra tranzitorie). - Alimentația (naturală, artificială, mixtă, diversificarea alimentației sugarului). - Principalele etape de creștere și dezvoltare. - creșterea staturo-ponderală (legile creșterii și dezvoltării, creșterea ponderală, staturală, dentiția de lapte și definitivă). - dezvoltarea psihomotorie – etapele dezvoltării psihomotorii. - programul de imunizări și profilaxie (imunitate, imunitate activă, imunitate pasivă, calendarul imunizărilor, profilaxia rahitismului). - Evaluarea sumativă 	<ul style="list-style-type: none"> - Realizarea îngrijirilor nou-născuților și a sugarilor: <ul style="list-style-type: none"> ✓ la naștere, ✓ în prima lună de viață, ✓ în perioada de sugar. - Clasificarea etapelor de creștere și dezvoltare pe vârste. - Participarea la imunizarea copiilor.

Unitatea de competență 2. Semnele și simptomele afecțiunilor copilului		
<ul style="list-style-type: none"> - Clasificarea semnelor și simptomelor în afecțiunile copilărești. - Recunoașterea afecțiunilor la copii. - Îngrijirea copiilor în diverse patologii. 	<ul style="list-style-type: none"> - Semne și simptome: dispnee, apnee, cianoză, paloare persistentă, hipotonie musculară, persistența pliului cutanat, genu-valgum / varum, cifoză, scolioză, atonie musculară, uscaciunea tegumentelor, eritem fesier, disfagie, tuse, expectorație, polipnee, tahicardie, ortopnee, hiper/hipotensiune, malabsorbție, diaree, deshidratare, vărsături, dureri abdominale, anorexie, apetit exagerat, hepatomegalie, oligurie, disurie, polakiurie, enurezis, tenesme vezicale, hematurie, convulsii tonice, convulsii tonico-clonice, paralizia flască, echimoze, epistaxis, gingivoragii. - Afecțiunile copilului: (definiție, etiopatogenie, simptomatologie, investigații, principii de îngrijire). - Afecțiuni neo-natale: encefalopatia hipoxic-iscemică, hemoragia cerebro-meningeală. - Afecțiuni carentiale: sindromul de malnutriție (distrofia), rahitism-tetania rahitică, avitaminoze. - Afecțiuni respiratorii: bronhopneumonia, astm bronșic, amigdalite. - Afecțiuni cardiovasculare: cardiopatii congenitale, insuficiență cardiacă, colaps vascular. - Afecțiuni digestive și ale glandelor anexe: boala diareecă acută, gastroenterita acută, sindromul dureros abdominal, parazitoze intestinale, hepatite. - Afecțiuni urinare: infecții ale tractului urinar, insuficiență renală. - Afecțiuni ale SNC: convulsii, handicap motor și psihic, epilepsie. - Afecțiuni ale sângelui: anemii, hemofilie, leucemii. - Boli ale glandelor endocrine și de nutriție: hipo/hipertiroidism, hipo/hipercorticism, diabet zaharat. - Evaluare sumativă 	<ul style="list-style-type: none"> - Clasificarea semnelor și simptomelor, normale și patologice. - Îngrijirea specifică în patologii: neonatale, carentiale, respiratorii, cardiovasculare, digestive și ale glandelor anexe, urinare, ale sistemului nervos central, ale sângelui și glandelor endocrine.
Unitatea de competență 3. Problemele de dependență la copiii bolnavi		
<ul style="list-style-type: none"> - Culegerea de date. - Clasificarea datelor după gradul de dependență. - Evidențierea problemelor de dependență. 	<ul style="list-style-type: none"> - Culegere de date. - Sinteza informațiilor: manifestări de independență, manifestări de dependență, surse de dificultate- fizică, psihologică, sociologică, lipsa de cunoștințe. - Probleme de dependență și diagnostice de îngrijire (nursing) la copii: alterarea vocii, 	<ul style="list-style-type: none"> - Realizarea culegerilor de date prin: - observația clinică, cercetarea - documentelor medicale, interviu

<ul style="list-style-type: none"> - Stabilirea priorităților de îngrijire. 	<p>obstrucția căilor respiratorii, alimentație insuficientă cantitativ/calitativ, alimentație exagerată cantitativ/calitativ, diaree, vulnerabilitate, deficit nutrițional legat de incapacitatea de a digera și absorbi substanțele nutritive, dezinteres față de măsurile de igienă, risc de accidente, comunicare ineficientă la nivel intelectual, comunicare ineficientă la nivel afectiv, alterarea tegumentelor și mucoaselor, deficit de cunoștințe, alterarea procesului de creștere și dezvoltare</p> <p>- Evaluare sumativă</p>	<p>cu familia/copilul, discuții cu membrii echipei de îngrijire</p>
Unitatea de competență 4 Elaborarea planului de îngrijire (plan nursing)		
<ul style="list-style-type: none"> - Specificarea criteriilor planului de nursing. - Stabilirea priorităților de îngrijire. - Determinarea intervențiilor de îngrijire. 	<ul style="list-style-type: none"> - Criterii de elaborare – specificare, performanță, implicare, observabilitate. - Priorități de îngrijire: menținerea funcțiilor vitale, a stării de conștiență, supravegherea funcțiilor vegetative, profilaxia infecțiilor, prevenirea complicațiilor. - Evaluare sumativă 	<ul style="list-style-type: none"> - Selectarea criteriilor de elaborare a planului nursing. - Recunoașterea priorităților de îngrijire a copilului bolnav. - Stabilirea intervențiilor de nursing.
Unitatea de competență 5 Intervențiile proprii și delegate		
<ul style="list-style-type: none"> - Aplicarea intervențiilor de nursing. - Participarea la evaluarea planului de nursing. - Realizarea intervențiilor de îngrijire. - Evaluarea unui plan complet de nursing. 	<ul style="list-style-type: none"> - Metode și mijloace de pregătire a pacientului: <ul style="list-style-type: none"> ✓ Pregătirea psihică: informare, explicații, asigurarea confortului psihic al copilului și al aparținătorilor. ✓ Pregătirea fizică: poziții adecvate, igienă. ✓ Intervenții proprii: comunicare, hidratare, alimentare, igienă, mobilizare, profilaxie, educație copil/aparținători. ✓ Delegate: pregătirea și participarea la examenul clinic, pregătirea pentru investigații și analize, administrarea îngrijirilor generale și locale. - Intervenții specifice: dezobstruarea căilor aeriene superioare, aspirarea secrețiilor oro-faringiene, instalații, drenaj postural, recoltări secreții buco-nazo-faringiene, recoltarea sputei/urinei/materiilor fecale, probe funcționale respiratorii, îngrijiri de suplینire pentru sugar și copil mic. - Obiective stabilite: <ul style="list-style-type: none"> ✓ Realizate- manifestări de dependență absente sau ameliorate. ✓ Nerealizate- manifestări de dependență care se mențin. - Restructurarea planului de îngrijire în caz de 	<ul style="list-style-type: none"> - Pregătirea intervențiilor de îngrijire. - Realizarea intervențiilor de îngrijire. - Evaluarea procesului de nursing. - Restructurarea planului de îngrijire, reeșind din abaterile parvenite.

	rezultat nefavorabil: ✓ Reformularea obiectivelor: adaptate capacităților copilului conform cu vârsta și dezvoltarea. ✓ Planificarea intervențiilor adecvate manifestărilor de dependență, prezente în evoluția copilului. - Evaluare sumativă	
	Evaluarea modulului	

Sugestii metodologice

Modulul 7. „*Pediatrie cu îngrijiri specifice*” reprezintă o structură didactică unitară din punct de vedere tematic atât pentru lecțiile teoretice, cât și pentru cele practice. O condiție prioritară de parcurgere a modulului este aplicarea imediată a cunoștințelor teoretice achiziționate, în realizarea activităților practice. Totodată, parcursul didactic al modulului va avea un caracter flexibil, care permite aplicarea atât a strategiilor didactice deductive (de la teorie spre practică), cât și strategiilor didactice inductive (de la practică spre teorie).

Lecțiile de instruire teoretică și practică pot să alterneze în dependență de strategiile și metodele didactice aplicate, dar și de condițiile disponibile de realizare a procesului de instruire. Pentru atingerea rezultatelor învățării, cadrele didactice vor utiliza activități de instruire activ-participative și metode de învățare prin cooperare. Ordinea de parcurgere a secvențelor de conținut în cadrul modulului este recomandată, dar aceasta poate fi schimbată, dacă nu este afectată logica de formare a competențelor profesionale.

Repartizarea orelor pe unități de competențe este recomandată, însă decizia finală, inclusiv și pentru repartizarea orelor pe secvențe de conținut în cadrul modulului, rămâne la discreția cadrelor didactice care predau conținutul modulului. Orele vor fi repartizate în funcție de dificultatea temelor, de nivelul de cunoștințe anterioare ale elevilor, de ritmul de asimilare a cunoștințelor de către elevi. Numărul total de ore pe modul, precum și pentru instruirea teoretică și practică, va rămâne neschimbat.

Sugestii de evaluare

Sugestiile de evaluare sunt adresate cadrelor didactice, elevilor, precum și evaluatorilor, în vederea identificării aspectelor critice în procesul de evaluare a competențelor profesionale formate în cadrul modulului. Pentru colectarea de dovezi referitor la deținerea competențelor profesionale specificate în prezentul modul, se recomandă realizarea evaluării sumative prin teste (practic și teoretic), prin care elevul va demonstra că este capabil să:

- Supravegheze activ creșterea și dezvoltarea copilului.
- Analizeze semnele și simptomele afecțiunilor copilului.
- Identifice problemele de dependență pentru a stabili diagnosticalele de îngrijire (nursing) la copii bolnavi.
- Elaboreze planul de îngrijire (plan nursing).
- Aplice intervențiile proprii și delegate.
- Evalueze rezultatele îngrijirilor aplicate.

În procesul de evaluare, elevul va avea acces la regulamente și documente tehnologice relevante pentru demonstrarea competențelor. După administrarea testului de evaluare, profesorul va oferi elevilor un feedback constructiv referitor la rezultatele evaluării.

Resurse materiale minime necesare parcurgerii modulului

- Materii de bază și auxiliare: manuale, ghiduri, planse, scheme, casete video, C.D – uri, folii de retroproiector, manechin, instrumentar și materiale sanitare diverse.
- Resurse didactice: fișe de lucru; tabele; scheme; note book, proiector; test de evaluare sumativă.
- Sală sau secție de spital, dotată cu materiale, instrumente, utilaje.

Modulul 8. Bazele masajului corporal

Scopul modulului: Formarea competențelor profesionale generale și specifice de efectuare a operațiunilor și tehnicilor de masaj corporal și recuperare fizică în diverse probleme de sănătate, pentru menținerea ei și cu scop de prevenție. Se realizează în baza cunoștințelor prin învățare și aplicarea acestora în activitățile practice conform cerințelor calificării profesionale. Dezvoltarea capacităților elevului de a-și modifica potențialul, de a comunica și a conlucra în grup, respectând cerințele, normele de securitate și sănătate în muncă.

La finele acestui modul formabilul va fi capabil să:

- FI-1. Identifice mecanismul de acțiune al masajului asupra proceselor fiziologice.
- FI-2. Elaboreze scheme pentru diferite tipuri de masaj.
- FI-3. Aplice tehnici de masaj.
- FI-4. Stabilească necesitatea respectării etapelor în realizarea masajului
- FI-5. Consilieze pacientul din perspectivă posibilității și corelării așteptărilor acestuia.
- FI-6. Aplice metode de întreținere și tehnici de masaj în scopul ameliorării stării sănătății;
- FI-7. Analizeze consecințele nerespectării etapelor procedurii și neglijării contraindicațiilor masajului.
- FI-8. Definească mijloace de întreținere și prevenție a sănătății corporale.
- FI-9. Anticipeze schimbările care duc la un rezultat estetic și benefic pentru organism.

Administrarea modulului

	Unități de competență	Numărul de ore		
		Instruire teoretică	Instruirea practică	Total
1.	Influențele anatomo-fiziologice ale masajului asupra corpului uman, sănătos și bolnav. Mecanismul de acțiune al masajului asupra corpului.	12		12

2.	Bazele igienice, metodice ale masajului. Indicații și contraindicații	6		6
3.	Manevrele (procedeele) de masaj clasic	18	6	24
4.	Tehnica masajului local (parțial) și general (total)	18	6	24
5.	Masajul de întreținere în geriatrie. Specific Kinetoterapia vârstei	18	12	30
6.	Masajul de întreținere în pediatrie. Specific Kinetoterapia vârstei.	18	12	30
7.	Masajul în diverse probleme de sănătate	10	12	22
	Evaluarea modului	2	6	8
	Total	102	54	156

Achiziții teoretice și practice

Abilități	Cunoștințe	Tematica lucrărilor practice
Unitatea de competență 1. Influențele anatomo-fiziologice ale masajului asupra corpului uman, sănătos și bolnav. Mecanismul de acțiune al masajului asupra corpului.		
<ul style="list-style-type: none"> - Identificarea tipurilor de masaj corporal. - Utilizarea mecanismelor de acțiune în înțelegerea efectelor masajului. - Recapitularea datelor anatomo-fiziologice. 	<ul style="list-style-type: none"> - Masaj: noțiuni generale. Istoria apariției și dezvoltării masajului. - Tipurile de masaj: clasic, automasaj, reflexogen, de recuperare, etc. - Mecanismul de acțiune al masajului asupra: <ul style="list-style-type: none"> ✓ pielii și țesutului subcutanat conjunctiv; ✓ circulației sanguine și limfatice; ✓ sistemului locomotor (mușchi, articulații, oase); ✓ sistemului nervos; ✓ organelor cavitare profunde. - Evaluare sumativă 	
Unitatea de competență 2. Bazele igienice, metodice ale masajului. Indicații și contraindicații.		
<ul style="list-style-type: none"> - Recunoașterea bazelor igienice, metodice pentru executarea masajului. - Respectarea regulilor igienice și metodice de efectuare a masajului. 	<ul style="list-style-type: none"> - Bazele igienice – metodice ale masajului. Încăperea și utilajul, mijloacele folosite la executarea masajului. - Programul de activitate al masajului. Inspecția zonei 	

<ul style="list-style-type: none"> - Clasificarea indicațiilor, contraindicațiilor masajului corporal. 	<p>masate, durata și frecvența ședințelor de masaj, poziția clientului și masorului în timpul lor.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Regulile igienice și metodice - Indicațiile și contraindicațiile masajului corporal - Evaluare sumativă 	
Unitatea de competență 3 . Manevrela (procedeele) de masaj clasic		
<ul style="list-style-type: none"> - Clasificarea procedeelelor de masaj. - Efectuarea procedeelelor de masaj. - Redarea grafică a procedeelelor fundamentale de masaj. 	<ul style="list-style-type: none"> - Netezirea. Definiția, tehnica efectuării, felurile și efectele ei asupra corpului. - Fricțiunea. Definiția, tehnica efectuării, felurile și efectele ei asupra corpului. - Frământarea. Definiția, tehnica efectuării, felurile și efectele ei asupra corpului. - Vibrațiile. Clasificarea, tehnica de executare. Efectele lor asupra corpului. - Evaluare sumativă. 	<p>Realizarea procedeelelor de masaj :</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Efectuarea netezirilor. ✓ Efectuarea fricțiunilor. ✓ Efectuarea frământatului. ✓ Efectuarea vibrațiilor.
- Unitatea de competență 4. Tehnica masajului local (parțial) și general (total).		
<ul style="list-style-type: none"> - Clasificarea formelor, metodelor de masaj parțial și total al corpului. - Efectuarea masajului parțial al corpului. - Efectuarea masajului total. - Determinarea indicațiilor și contraindicațiilor masajului parțial și total. 	<ul style="list-style-type: none"> - Masajul parțial al: - capului (partea pielooasă și fața); - gâtului (partea anterioară și posterioară); - trunchiului (spatele, toracele și abdomenul); - membrilor (inferioare și superioare). - Tehnica, succesiunea, frecvența și durata efectuării masajului parțial. - Masajul total (general) al corpului. Regulile și greșelile de efectuare a masajului total. - Evaluare sumativă 	<ul style="list-style-type: none"> - Tehnica clasică de efectuare a masajului parțial. - Tehnica clasică de efectuare a masajului total.
Unitatea de competență 5. Masajul de întreținere în geriatrie. Specific. Kinetoterapia vârstei.		
<ul style="list-style-type: none"> - Specificarea tehnicilor de masaj în dependență de vârstă. - Combinarea masajului cu exerciții de kinetoterapie. - Efectuarea masajului în patologii geriatrice locomotorii. 	<ul style="list-style-type: none"> - Masaj de întreținere în geriatrie. Specific. Combinarea cu exercițiile dozate kinetoterapeutice. - Kinetoterapia patologiilor locomotorii, traumatice, legate de vârstă. - Evaluare sumativă 	<ul style="list-style-type: none"> - Efectuarea masajului parțial și total cu scop preventiv la vârstnici. - Efectuarea kinetoterapiei în diverse afecțiuni geriatrice.

Unitatea de competență 6. Masajul de întreținere în pediatrie. Specific.		
Kinetoterapia vârstei.		
<ul style="list-style-type: none"> - Specificarea tehnicilor de masaj la copii. - Combinarea masajului cu exerciții de kinetoterapie. - Efectuarea masajului în diverse probleme funcționale la copii. 	<ul style="list-style-type: none"> - Masajul preventiv la copii cu vârsta de: 1-3 luni; 4-6 luni; 9-12 luni. - Masajul de corecție în: deformări ale coloanei vertebrale, membrilor inferioare; - Masajul de stimulare și relaxare funcțională a copiilor - Exercițiile fizice dozate în dependență de vârstă - Evaluare sumativă. 	<ul style="list-style-type: none"> - Efectuarea masajului preventiv pe anumite perioade de vârstă. - Efectuarea masajului în scolioză, deformarea picioarelor, torticolis postural, etc.
Unitatea de competență 7. Masajul în diverse probleme de sănătate.		
<ul style="list-style-type: none"> - Specificarea problemelor de sănătate ce necesită masaj. - Efectuarea masajului de recuperare. - Efectuarea masajului de relaxare, antistres. - Utilizarea masajului de recuperare funcțională în diverse probleme de sănătate. 	<ul style="list-style-type: none"> - Masajul în diverse probleme funcționale de sănătate ale sistemelor: ✓ locomotor, ✓ circulator, ✓ respirator, ✓ digestiv, ✓ nervos. - Recomandările stilului de viață sănătos. - Evaluare sumativă 	<ul style="list-style-type: none"> - Efectuarea masajului de recuperare funcțională. - Efectuarea masajului antistres. - Recomandarea stilului de viață corect și sănătos.
	Evaluarea modului	

Specificații metodologice

Modulul 8. "*Bazele masajului corporal*" reprezintă o structură didactică unitară din punct de vedere tematic atât pentru lecțiile teoretice, cât și pentru cele practice. O condiție prioritară de parcurgere a modului este aplicarea imediată a cunoștințelor teoretice achiziționate, în realizarea activităților practice. Totodată, parcursul didactic al modului va avea un caracter flexibil, care permite aplicarea atât a strategiilor didactice deductive (de la teorie spre practică), cât și strategiilor didactice inductive (de la practică spre teorie).

Lecțiile de instruire teoretică și practică pot să alterneze în dependență de strategiile și metodele didactice aplicate, dar și de condițiile disponibile de realizare a procesului de instruire. Pentru atingerea rezultatelor învățării, cadrele didactice vor utiliza activități de instruire activ-participative și metode de învățare prin cooperare. Ordinea de parcurgere a secvențelor de conținut în cadrul modului este recomandată, dar aceasta poate fi schimbată, dacă nu este afectată logica de formare a competențelor profesionale.

Repartizarea orelor pe unități de competențe este recomandată, însă decizia finală, inclusiv și pentru repartizarea orelor pe secvențe de conținut în cadrul modului, rămâne la discreția

cadrelor didactice care predau conținutul modulului. Orele vor fi repartizate în funcție de dificultatea temelor, de nivelul de cunoștințe anterioare ale elevilor, de ritmul de asimilare a cunoștințelor de către elevi. Numărul total de ore pe modul, precum și pentru instruirea teoretică și practică, va rămâne neschimbat.

Sugestii de evaluare

Sugestiile de evaluare sunt adresate cadrelor didactice, elevilor, precum și evaluatorilor, în vederea identificării aspectelor critice în procesul de evaluare a competențelor profesionale formate în cadrul modulului. Pentru colectarea de dovezi referitor la deținerea competențelor profesionale specificate în prezentul modul, se recomandă realizarea evaluării sumative prin teste (practic și teoretic), prin care elevul va demonstra că este capabil să:

- identifice direcțiile de acțiune și stabilirea necesității de implicare în menținerea și îmbunătățirea sănătății corporale;
- utilizeze tehnicile de masaj corporal clasice și moderne;
- argumenteze consecințele de ignorare a contraindicațiilor masajului;
- determine tipurile de masaj;
- efectueze masaj de întreținere, relaxare, prevenție;
- aprecieze rezultatele unui proceduri de masaj în dependență de etiologia problemei de sănătate;
- acumuleze cunoștințe noi și tehnici moderne în masaj;
- organizeze munca individuală.

În procesul de evaluare, elevul va avea acces la regulamente și documente tehnologice relevante pentru demonstrarea competențelor. După administrarea testului de evaluare, profesorul va oferi elevilor un feedback constructiv referitor la rezultatele evaluării.

Resurse materiale minime necesare parcurgerii modulului

- Materii de bază și auxiliare: Manuale, ghiduri, literatură de specialitate.
- Resurse didactice: Planșe informative, fișe de lucru; tabele; scheme; materiale foto-video; desene; note book, proiector; panouri; test de evaluare sumativă.
- Sală de studii dotată cu materiale, mulaje anatomice, utilaje.

Modulul 9. Îngrijiri paliative

Scopul modulului: Formarea competențelor profesionale generale și specifice de realizare a îngrijirilor în perioada terminală a vieții, asistarea pacienților în stările grave utilizând cunoștințele obținute și respectând normele sanitaro-igienice, de sănătate în activitatea de îngrijitor.

La finele acestui modul formabilul va fi capabil să:

- FI-1. Analizeze semnele și simptomele specifice stărilor avansate și terminale de boală.
 FI-2. Identifice problemele de dependență și stabilește diagnosticele de îngrijire (nursing) la pacienții cu stări avansate și terminale de boală.
 FI-3. Elaboreze planul de îngrijire (planul nursing).
 FI-4. Aplice intervențiile proprii și delegate planificate.
 FI-5. Evalueze rezultatele îngrijirilor aplicate.

Administrarea modului

Nr d/o	Unități de competență	Numărul de ore		
		Instruire teoretică	Instruirea practică	Total
1.	Semnele și simptomele specifice stărilor avansate și terminale de boală	12	18	30
2.	Problemele de dependență, diagnosticele de îngrijire (nursing) la pacienții cu stări avansate și terminale de boală	12	18	30
3.	Planul de îngrijire (planul nursing)	12	18	30
4.	Intervențiile proprii și delegate planificate	10	18	28
5.	Evaluarea îngrijirilor acordate	6	10	16
	Evaluarea modului	2	2	4
	Total	54	84	138

Achiziții teoretice și practice

Abilități	Cunoștințe	Tematica lucrărilor practice
Unitatea de competență 1. Semnele și simptomele specifice stărilor avansate și terminale de boală		
<ul style="list-style-type: none"> - Clasificarea semnelor și simptomelor în stările avansate de boală. - Recunoașterea stării terminale și morții pacientului. - Observarea simptomaticei bolilor incurabile. - Specificarea evoluției afecțiunilor cronice. - Determinarea caracteristicilor îmbătrânirii umane. 	<ul style="list-style-type: none"> - Conceptul de îngrijiri paliative: definiție, cauze, filozofie, principiile îngrijirii, formarea și atitudinea personalului de îngrijire. - Semne prezente în stările avansate și terminale de boală: <ul style="list-style-type: none"> ➤ durere, ➤ inflamație, ➤ tulburări digestive, ➤ tulburări urinare, ➤ leziuni cutanate, ➤ tulburări respiratorii, ➤ tulburări de somn, 	<ul style="list-style-type: none"> - Clasificarea semnelor și simptomelor stărilor avansate și terminale de boală: <ul style="list-style-type: none"> ✓ descrierea; ✓ observarea; ✓ caracterizarea lor. - Îngrijirea pacienților gravi și în faza terminală. - Asistarea unei îmbătrâniri decente.

	<ul style="list-style-type: none"> ➤ tulburări psihice, ➤ hipersensibilitate. - Simptome prezente în stările avansate și terminale de boală: ➤ Incontinența, căderile, sindromul de imobilizare. ➤ Moartea: definiție, tipare de a muri trăind, drepturile persoanelor muribunde, reacțiile muribunzilor în fața morții, etapele adaptării (la boală cronică, la pierderi grave, la moarte). - Principalele afecțiuni care determină stări avansate și terminale de boală: ➤ Cancerul. ➤ SARS ➤ AVC. ➤ Comele - Afecțiuni cronice respiratorii, cardiace, renale, digestive decompensate. - Bătrânețea: definiție, îmbătrânirea și dependența, îmbătrânirea calitativă, boli asociate îmbătrânirii - Evaluarea sumativă 	
Unitatea de competență 2. Problemele de dependență, diagnosticele de îngrijire (nursing) la pacienții cu stări avansate și terminale de boală		
<ul style="list-style-type: none"> - Colectarea de date obiective și subiective - Identificarea problemelor de dependență la pacienții cu stări avansate și terminale de boală. - Stabilirea diagnosticelor de îngrijire (nursing) la pacienții cu stări avansate și terminale de boală. - Clasificarea problemelor de dependență. - Respectarea statutului de boală gravă. 	<ul style="list-style-type: none"> - Modalități culegere date (obiective și subiective): ➤ interviu (direct/indirect, cu întrebări deschise/închise), observație clinică, cercetare documente medicale (foaie de observație clinică, bilete de ieșire din spital, trimiteri, scrisori medicale, carnet de sănătate, rețete, etc), ➤ discuții cu echipa de îngrijire, familia și aparținătorii, ➤ examen fizic (inspecție, auscultație, palpare). - Probleme de dependență, diagnostice de îngrijire (nursing): alterare a nutriției, alterare a eliminării, intoleranță la activitate, alterare a mobilității, 	<ul style="list-style-type: none"> - Analizarea, organizarea datelor cu informații semnificative. - Sinteza manifestărilor de independență și dependență , - Stabilirea diagnosticelor de îngrijire a bolnavilor gravi.

	<p>alterare a integrității tegumentelor/mucoaselor, hiper/hipotermie, modificări ale mucoasei bucale, alterare a percepțiilor senzoriale, tulburări de somn, afectare spirituală, alterare a procesului de comunicare, alterare a imaginii de sine, teama de abandon, teama de moarte, anxietate, etc.</p> <p>- Evaluare sumativă</p>	
Unitatea de competență 3. Planul de îngrijire (planul nursing)		
<ul style="list-style-type: none"> - Clasificarea obiectivelor de îngrijire. - Elaborarea planului de îngrijire (planul nursing). - Stabilirea priorităților de îngrijire. - Specificarea intervențiilor proprii și delegate - Efectuarea intervențiilor proprii și delegate. 	<ul style="list-style-type: none"> - Obiective de îngrijire: criterii: specificitate, performanță, implicare, realism, observabilitate. - Priorități de îngrijire: managementul durerii, controlul simptomelor, acompaniamentul relațional. - Intervenții proprii și delegate: <ul style="list-style-type: none"> ➤ <u>proprie</u>: comunicare, hidratare, alimentare, mobilizare pasivă, igienă, asigurarea calității vieții până la sfârșit, monitorizarea semnelor vitale, acompaniament relațional, susținerea familiei pe timpul doliului. ➤ <u>delegate</u>: administrarea tratamentului simptomatic general și local, electroterapie, fizioterapie, îngrijirea cavității bucale, îngrijirea escarelor. - Evaluare sumativă 	<ul style="list-style-type: none"> - Clasificarea obiectivelor de îngrijire. - Elaborarea planului de îngrijire (planul nursing). - Stabilirea priorităților de îngrijire. - Specificarea intervențiilor proprii și delegate - Efectuarea intervențiilor proprii și delegate (ghidate).
Unitatea de competență 4. Intervențiile proprii și delegate aplicate		
<ul style="list-style-type: none"> - Clasificarea intervențiilor după gradul de complexitate. - Aplicarea intervențiilor proprii și delegate planificate. - Susținerea pacientului grav. 	<ul style="list-style-type: none"> - Materiale și instrumente adecvate intervențiilor: aparat de electroterapie, aparate și instrumente de fizioterapie, trusă de mică chirurgie, trusă de perfuzie, ace, seringi, braunule, soluții perfuzabile, sonde, pampers, medicamente specifice combaterii durerii și a simptomelor, etc. - Susținere psihică și fizică: <ul style="list-style-type: none"> ➤ <u>sustinere psihică</u>: informare, explicații, asigurarea 	<ul style="list-style-type: none"> - Clasificarea intervențiilor după gradul de complexitate. - Aplicarea intervențiilor proprii și delegate planificate. - Susținerea pacientului grav și în faza terminală.

	<p>confortului psihic.</p> <p>➤ <u>sustinere fizică</u>: poziție adecvată, <u>igienă</u>, etc.</p> <p>- Evaluare sumativă</p>	
Unitatea de competență 5. Evaluarea îngrijirilor acordate		
<p>- Stabilirea obiectivelor de îngrijire.</p> <p>- Realizarea obiectivelor de nursing stabilite.</p> <p>- Planificarea intervențiilor de îngrijire.</p>	<p>- Obiective stabilite:</p> <p><i>realizate</i>: se menține calitatea vieții, acceptarea morții, moarte în demnitate și pace;</p> <p><i>nerealizate</i>: alterarea calității vieții, abandonarea muribundului.</p> <p>- Reformularea obiectivelor: adaptate la etapa și starea în care se află pacientul.</p> <p>- Planificarea intervențiilor: adecvate manifestărilor de dependență prezente și tiparului de a muri trăind al pacientului.</p> <p>- Evaluare sumativă</p>	<p>- Stabilirea obiectivelor de îngrijire.</p> <p>- Realizarea obiectivelor de nursing stabilite</p> <p>- Reformularea obiectivelor: adaptate la etapa și starea în care se află pacientul.</p> <p>- Planificarea intervențiilor de îngrijire.</p>
	Evaluarea modului	

Specificații metodologice

Modulul 9. "*Îngrijiri paliative*" reprezintă o structură didactică unitară din punct de vedere tematic atât pentru lecțiile teoretice, cât și pentru cele practice. O condiție prioritară de parcurgere a modului este aplicarea imediată a cunoștințelor teoretice achiziționate, în realizarea activităților practice. Totodată, parcursul didactic al modului va avea un caracter flexibil, care permite aplicarea atât a strategiilor didactice deductive (de la teorie spre practică), cât și strategiilor didactice inductive (de la practică spre teorie).

Lecțiile de instruire teoretică și practică pot să alterneze în dependență de strategiile și metodele didactice aplicate, dar și de condițiile disponibile de realizare a procesului de instruire. Pentru atingerea rezultatelor învățării, cadrele didactice vor utiliza activități de instruire activ-participative și metode de învățare prin cooperare. În elaborarea strategiei didactice, profesorul va trebui să țină seama de următoarele principii moderne ale educației:

- elevii învață când fac ceva și când sunt implicați în mod activ în procesul de învățare;
- elevii au stiluri diferite de învățare;
- elevii participă cu cunoștințele lor dobândite anterior, la procesul de învățare;
- elevii au nevoie de timp acordat special pentru asocierea, compararea, analizarea informațiilor vechi cu cele noi și pentru ordonarea lor.

Pentru atingerea competențelor din prezentul modul se vor realiza activități de învățare cu caracter interactiv. Se recomandă următoarele metode: observația, descoperirea, demonstrația, problematizarea, fișa de lucru, proiectul, planul de îngrijire. Ordinea de parcurgere a secvențelor

de conținut în cadrul modulului este recomandată, dar aceasta poate fi schimbată, dacă nu este afectată logica de formare a competențelor profesionale.

Repartizarea orelor pe unități de competențe este recomandată, însă decizia finală, inclusiv și pentru repartizarea orelor pe secvențe de conținut în cadrul modulului, rămâne la discreția cadrelor didactice care predau conținutul modulului. Orelor vor fi repartizate în funcție de dificultatea temelor, de nivelul de cunoștințe anterioare ale elevilor, de ritmul de asimilare a cunoștințelor de către elevi. Numărul total de ore pe modul, precum și pentru instruirea teoretică și practică, va rămâne neschimbat.

Sugestii de evaluare

Sugestiile de evaluare sunt adresate cadrelor didactice, elevilor, precum și evaluatorilor, în vederea identificării aspectelor critice în procesul de evaluare a competențelor profesionale formate în cadrul modulului. Pentru colectarea de dovezi referitor la deținerea competențelor profesionale specificate în prezentul modul, se recomandă realizarea evaluării sumative prin teste (practic și teoretic).

Pe parcursul modulului se realizează evaluarea formativă, iar la sfârșitul lui se realizează evaluarea sumativă, pentru verificarea atingerii competențelor. Cadrele didactice, care asigură pregătirea la acest modul, își stabilesc durata evaluării fiecărei competențe, numărul de reevaluări și distribuția acestora pe parcursul anului școlar. Se recomandă următoarele metode alternative de evaluare: autoevaluarea, coevaluarea în grupul de lucru, observarea sistematică a comportamentului elevilor care permite evaluarea conceptelor, a atitudinilor față de o sarcină dată și a comunicării, investigația, proiectul.

În procesul de evaluare, elevul va avea acces la fișe, instrucțiuni, documentație sanitară, relevante pentru demonstrarea competențelor. După administrarea testului de evaluare, profesorul va oferi elevilor un feedback constructiv referitor la rezultatele evaluării.

Resurse materiale minime necesare parcurgerii modulului

- Materii de bază și auxiliare: CD-uri, fișe de boală, manechin, instrumentar și materiale sanitare diverse (seringi și ace, atele, brancarda, feși, comprese, etc).
- Resurse didactice: planșe informative, fișe de lucru, tabele, scheme, materiale foto-video, desene, note book, proiector, panouri, test de evaluare sumativă.

Modulul 10. Urgențe medicale

Scopul modulului: Formarea competențelor profesionale generale și specifice de realizare a îngrijirilor, acordate în situații extreme, ce pun viața omului în pericol, respectând normele sanitaro-igienice și de sănătate în muncă.

La finele acestui modul formabilul va fi capabil să:

FI-1. Identifice modificările de comportament și aspect general ale pacientului.

FI-2. Analizeze semnele și simptomele specifice urgențelor.

FI-3. Evalueze elementele de gravitate a pericolelor.

FI-4. Aplice măsurile de urgență.

FI-5. Monitorizeze evoluția pacientului.

Administrarea modului

	Unități de competență	Numărul de ore		
		Instruire teoretică	Instruirea practică	Total
1.	Conduita în urgențe medico chirurgicale	16	10	26
2.	Semnele și simptomele specifice urgențelor	14	8	22
3.	Elementele de gravitate a pericolelor	14	6	20
4.	Măsurile de urgență și evoluția pacientului grav	12	10	22
	Evaluarea modului	4	2	6
	Total	60	36	96

Achiziții teoretice și practice

Abilități	Cunoștințe	Tematica lucrărilor practice
Unitatea de competență 1.. Conduita în urgențe medico chirurgicale		
<ul style="list-style-type: none">- Respectarea normelor de echipare în caz de situații de impact contagios, ce pun viața salvatorilor în pericol.- Clasificarea modificărilor de comportament în caz de pericol.- Supravegherea funcțiilor vitale- Interpretarea modificărilor de aspect general al pacientului grav.	<ul style="list-style-type: none">- Noțiuni generale.- Modificările de comportament și aspect general ale pacientului<ul style="list-style-type: none">➤ <u>Starea de conștientă</u>: obnubilarea, stupoarea, confuzia, pierderea conștienței (sincopa, coma).➤ <u>Starea perceptivității</u>: răspunsuri motorii la stimuli senzoriali și dureroși.➤ <u>Starea reactivității</u>: semne neurologice: reflexe, redoarea cefei, amplitudine	<ul style="list-style-type: none">- Respectarea normelor de echipare în caz de situații de impact contagios, ce pun viața salvatorilor în pericol.- Clasificarea modificărilor de comportament în caz de pericol.- Supravegherea funcțiilor vitale- Interpretarea modificărilor de aspect general al pacientului

	<p>mişcări, pupile.</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ <u>Semne generale</u> :puls, temperatură, tensiune arterială, respirație. ➤ <u>Atitudini și posturi</u>: pasivă, forțată, criza epileptică, redoarea cefei. - Modificări tegumentare de culoare, erupții cutanate, hemoragii cutanate, urticarie, turgescență venoasă, edemul. - Produse patologice: sânge, vomă, diaree, spută, etc. - Evaluarea sumativă 	grav.
Unitatea de competență 2. Semnele și simptomele specifice urgențelor		
<ul style="list-style-type: none"> - Specificarea semnelor și simptomelor caracteristice diferitor stări de pericol vital. - Clasificarea modificărilor funcțiilor vitale în caz de pericol - Respectarea regulilor de securitate și echiparea de protecție la locul accidentelor. 	<ul style="list-style-type: none"> - Modificările funcțiilor vitale: ✓ <u>respiratorii</u>: obstrucția căilor respiratorii, edemul căilor respiratorii, dispnee, tuse, hemoptizie ; ✓ <u>cardio vasculare</u>: tulburări de ritm cardiac, tulburări circulatorii , colaps cardio vascular, hipertensiune arterială, hipotensiune arterială; ✓ <u>digestive</u>: vărsături, sughit, hematemeza, melena; ✓ <u>neurologice</u>: tulburări de comportament, de conștiență, convulsii, reflexe, motilitate, echilibru static și dinamic, mișcări involuntare; ✓ <u>renale</u>: anuria, globus vezical ✓ <u>altele</u>: febră, frison, cefalee, hipertermie, hipotermie, durere. - Stop cardio respirator: ✓ <u>obstrucția căilor respiratorii</u> superioare. - <u>insuficiența respiratorie</u> - Anafilaxia: înțepături de insecte, substanțe de contrast, medicamente, alimente. - Intoxicații: alcoolii toxici, medicamente, substanțe caustice, ciuperci, monoxid de carbon, pesticide, droguri. - Comele:neurologice metabolice,endocrine, din intoxicații exogene. 	<ul style="list-style-type: none"> - Specificarea semnelor și simptomelor caracteristice diferitor stări de pericol vital. - Clasificarea modificărilor funcțiilor vitale în caz de pericol - Respectarea regulilor de securitate și echiparea de protecție la locul accidentelor.

	<ul style="list-style-type: none"> - Arsuri grave: termice, chimice, electrice, radiații. - Electrocutarea și trăsnetul: tipul curentului, tensiunea. - Afecțiuni: insuficiența respiratorie acută, criza astmatică, pneumotorax, hemoptizia gravă, angină pectorală, edem pulmonar acut, criză hipertensivă, șoc cardiogen, șoc hemoragic, șoc anafilactic, șoc septic, urgențe metabolice hipoglicemie, intoxicații medicamentoase, intoxicații cu monoxid de carbon, cu alcool etilic, mușcături de șarpe veninos, de insecte arsuri, hipotermia, spânzurarea, politraumatisme craniene, de coloană vertebrală, toracice, abdominale, ale membrilor, oculare, electrocutarea și trăsnetul: tipul curentului, tensiunea, rezistența, hipotermia, preeclampsia și eclampsia. - Evaluare sumativă 	
Unitatea de competență 3. Elementele de gravitate a pericolelor		
<ul style="list-style-type: none"> - Clasificarea elementelor ce impun stare de pericol major. - Recunoașterea semnelor vitale. - Specificarea tipurilor de complicații. 	<ul style="list-style-type: none"> - Leziuni la nivelul scalpului, feței, gâtului, toracelui, membrilor, abdomenului. - Vârsta, terenul, timpul scurs până la aplicarea îngrijirilor în comă, colaps, șoc, insuficiență respiratorie acută, stop cardiac, hipotermie severă, stare de inconștiență, convulsii, alte semne neurologice - Semne biologice: glicemie, electroliți, hematocrit, hematocrit, - Complicații: neurologice, cardiace, respiratorii circulatorii, digestive, metabolice, renale, septice - Evaluare sumativă 	<ul style="list-style-type: none"> - Clasificarea leziunilor după loc, vârstă, mod, circumstanțe. - Recunoașterea semnelor vitale, puse în pericol. - Specificarea complicațiilor grave.
Unitatea de competență 4. Măsurile de urgență și evoluția pacientului grav.		
<ul style="list-style-type: none"> - Delimitarea funcțiilor îngrijitorului în echipa de ajutor 	<ul style="list-style-type: none"> - Echipa de prim ajutor - Trusa de prim ajutor: <u>materiale de urgență</u>: canule 	<ul style="list-style-type: none"> - Delimitarea funcțiilor îngrijitorului în

<p>urgent.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Completarea trusei de prim ajutor. - Aplicarea măsurilor de urgență în situații critice. - Înregistrarea parametrilor vitali . - Interpretarea datelor și măsurărilor funcțiilor vitale. - Respectarea aspectelor etice ale pacientului grav. 	<p>orofaringiene, canule nazofaringiene, mască laringiană, laringoscop, balon de ventilație;</p> <p><u>medicamente</u> : (adrenalină, atropină, xilină, bicarbonat de sodiu, clorură de calciu, sulfat de magneziu, vasopresină, etc).</p> <ul style="list-style-type: none"> - Suport vital de bază : (degajarea victimei, eliberarea căilor respiratorii superioare, ventilație, ventilație pe mască, intubație masaj cardiac extern), poziția de siguranță, administrare medicație și oxigen, îngrijire plăgi, recoltări produse biologice, hemostază provizorie. - Măsuri de prim ajutor în caz de politraumatisme, intoxicații, come, arsuri grave, degerături, spânzurare, electrocutare. - Parametri vitali: puls, TA, temperatură respirație, ventilație, stare de conștiență, colorație tegumente, durerea, poziție pacient. - Parametrii biologici: glicemie, hematocrit. - Explorări : ECG, USG. - Aspecte etice: scopul resuscitării, decizii de neîncepere a resuscitării, oprirea resuscitării, principiul autonomiei pacientului, comunicarea cu aparținătorii, familia. - Evaluare sumativă 	<p>echipa de ajutor urgent.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Completarea trusei de prim ajutor. - Aplicarea măsurilor de urgență în situații critice. - Înregistrarea parametrilor vitali . - Interpretarea datelor și măsurărilor funcțiilor vitale. - Respectarea aspectelor etice ale pacientului grav.
	Evaluarea modului	

Specificații metodologice

Modulul 10. "*Urgențe medicale*" reprezintă o structură didactică unitară din punct de vedere tematic atât pentru lecțiile teoretice, cât și pentru cele practice. O condiție prioritară de parcurgere a modului este aplicarea imediată a cunoștințelor teoretice achiziționate, în realizarea activităților practice. Totodată, parcursul didactic al modului va avea un caracter flexibil, care permite aplicarea atât a strategiilor didactice deductive (de la teorie spre practică), cât și strategiilor didactice inductive (de la practică spre teorie).

Lecțiile de instruire teoretică și practică pot să alterneze în dependență de strategiile și metodele didactice aplicate, dar și de condițiile disponibile de realizare a procesului de instruire. Pentru atingerea rezultatelor învățării, cadrele didactice vor utiliza activități de instruire activ-participative și metode de învățare prin cooperare. Ordinea de parcurgere a secvențelor de conținut în cadrul modulului este recomandată, dar aceasta poate fi schimbată, dacă nu este afectată logica de formare a competențelor profesionale.

Repartizarea orelor pe unități de competențe este recomandată, însă decizia finală, inclusiv și pentru repartizarea orelor pe secvențe de conținut în cadrul modulului, rămâne la discreția cadrelor didactice care predau conținutul modulului. Orelor vor fi repartizate în funcție de dificultatea temelor, de nivelul de cunoștințe anterioare ale elevilor, de ritmul de asimilare a cunoștințelor de către elevi. Numărul total de ore pe modul, precum și pentru instruirea teoretică și practică, va rămâne neschimbat.

Sugestii de evaluare

Sugestiile de evaluare sunt adresate cadrelor didactice, elevilor, precum și evaluatorilor, în vederea identificării aspectelor critice în procesul de evaluare a competențelor profesionale formate în cadrul modulului. Pentru colectarea de dovezi referitor la deținerea competențelor profesionale specificate în prezentul modul, se recomandă realizarea evaluării sumative prin teste (practic și teoretic), prin care elevul va demonstra că este capabil să:

- Respecte regulile de securitate și echipare de protecție la locul accidentelor.
- Clasifice stările de urgență după gravitate, contagiozitate, durată de timp.
- Descrie clasificarea metodelor de acordare a primului ajutor în caz de pericole pentru viață.
- Delimiteze funcțiile îngrijitorului în echipa de ajutor urgent.
- Completeze trusa de prim ajutor.
- Aplice măsurile de urgență în situații critice.
- Înregistreze parametri vitali .
- Interpreteze datele și măsurările funcțiilor vitale.
- Respece aspectele etice ale pacientului grav.

În procesul de evaluare, elevul va avea acces la regulamente și documente tehnologice relevante pentru demonstrarea competențelor. După administrarea testului de evaluare, profesorul va oferi elevilor un feedback constructiv referitor la rezultatele evaluării.

Resurse materiale minime necesare parcurgerii modulului

- Materii de bază și auxiliare: manuale, ghiduri, trusă de prim ajutor, planșe, CD-uri, manechin, instrumentar și materiale sanitare diverse.
- Resurse didactice: planșe informative, fișe de lucru, tabele, scheme, materiale foto-video, note book, proiector, panouri, test de evaluare sumativă.
- Secție de spital dotată cu materiale, instrumente, utilaje.

VI. Sugestii metodologice

Paradigma formării profesionale în învățământ se axează pe formarea de competențe. Această abordare impune procesului didactic condiții de realizare într-un context integrator, îmbinarea dobândirii cunoștințelor în corelare cu exersarea abilităților și formarea atitudinilor la elevi. În aceste condiții predarea pe module este modalitatea optimă de realizare a obiectivelor în învățământul profesional.

Modulul este o unitate de instruire deschisă și flexibilă care se distinge ca o entitate evaluată separat și are ca scop formarea la elev a unui comportament specific meseriei. Curriculumul actual oferă posibilitatea fiecărui cadru didactic de a elabora strategii proprii de proiectare și organizare a procesului educațional în vederea formării la elevi a competențelor, valorilor și atitudinilor ce corespund necesităților curente și de perspectivă ale pieții muncii și societăți aflate în permanentă schimbare. Curriculumul modular este orientat spre schimbarea rolurilor partenerilor în procesul educațional: profesor/mastru instructor, elev, agent economic.

Strategia didactică se axează pe tehnologii participative, care implică elevul în procesul de învățare bazat pe acțiune și responsabilitate. Îmbinarea armonioasă a situațiilor de învățare este asigurată de selectarea reușită a strategiilor și metodelor didactice.

Procesul de predare-învățare-evaluare este dirijat de profesor, maestru, evidențiindu-se două etape :

folosirea calităților profesionale ale elevului ce se pot dezvolta conform posibilităților (de percepere și senzație) și capacităților (memorie, gândire, creativitate).

formarea și dezvoltarea calităților individuale (cunoștințe, capacități, motivație) se manifestă prin activitatea în ambianță (organizarea adecvată a locului de muncă și alegerea formelor raționale de activitate, elaborarea unui plan de acțiune, argumentarea și aprecierea activităților de proiectare și realizare, practicarea diferitor procedee de lucru, aplicarea competenței elevilor în situații diverse.

Cadrele didactice trebuie să selecteze strategiile adecvate în funcție de următorii factori:

- Particularități de vârstă și individuale;
- Condițiile grupului și școlii;
- Resurse didactice disponibile;
- Cerințele pieții muncii.

În funcție de obiectivele planificate cadrele didactice pot utiliza atât strategii tradiționale cât și moderne. Toate metodele sunt eficiente în măsura în care contribuie la dezvoltarea gândirii critice, formării spiritului civic, a capacităților și atitudinilor elevilor. Astfel cadrul didactic organizează și monitorizează procesul educațional pentru a asigura acestuia un caracter coerent, dinamic și relevant, schimbând calitativ demersul procesului didactic, devenind nu un gestionar

al procesului educațional ci un partener de încredere al elevului în formarea competențelor profesionale.

Metodele interactive asigură o instruire dinamică, formativă, motivantă, reflexivă continuă. Metodele cele mai recomandate în formarea profesională, care presupun îmbinarea cunoștințelor teoretice și abilităților practice sunt : problematizarea, harta de idei, portofoliul, demonstrația, explicația, exercițiul , lucrarea practică, studiul de caz, jocul de rol, brainstorming-ul, conversația, dialog didactic, excursie, lucrul în grup, lucrul în perechi, diagrama WENN, Metoda”Cubului”, ”Filips”, ”CCC”, ”Zig-Zag”.

Un rol important le revine mijloacelor didactice moderne, care motivează elevii, pentru învățare și formează competențele profesionale. Se recomandă utilizarea mijloacelor didactice: fișe ilustrativ- instructive, cartele tehnologice, planșe tehnologice, planșe la organizarea locului de muncă și tehnica securității, scheme tehnologice de prelucrare, tipare de bază, tipare de model, mostre de materiale, scheme constructive, reviste de modă, mostre , ghiduri de performanță, carduri, computerul, notebook-ul, videoproiectorul, filme didactice pe CD-uri, soft-urile educaționale.

VII. Sugestii de evaluare a competențelor profesionale

În procesul de formare profesională, în contextul structurării procesului de învățământ pe module axate pe competențe, se utilizează o gamă amplă de modalități de evaluare:

- evaluarea diagnostică,
- evaluarea formativă,
- evaluarea sumativă,
- evaluarea autentică,
- evaluarea pentru certificare.

Evaluarea diagnostică stabilește nivelul cunoștințelor, priceperilor, deprinderilor și a competențelor formate la elevi. Acest tip de evaluare se realizează la începutul procesului de instruire profesională cu scopul de a identifica nivelul de alfabetizare funcțională la elevi, precum și aspecte ce necesită corectare sau îmbunătățire, realizate prin programe de recuperare.

În contextul unui învățământ axat pe competențe vectorul evaluării este orientat spre **evaluarea formativă** – proces continuu de observare a formării elevului în procesul de instruire. Acest tip de evaluare se realizează pe tot parcursul activității de instruire și oferă un feedback relevant în legătură cu procesul de formare a competențelor.

Astfel, valoarea evaluării formative constă în formarea permanentă, continuă a competențelor la elevi reflectate în standardul ocupațional.

În acest context, în activitatea didactică va reuși acel profesor care va oferi la lecții un set de sarcini didactice pe nivele, elaborate în contextul taxonomiilor corespunzătoare, fapt ce va

permite valorificarea la maximum a potențialului fiecărui elev și va permite profesorului să ghideze și să monitorizeze activitatea de formare a competențelor profesionale la elevi.

În procesul de evaluare formativă sunt utilizate diverse modalități de evaluare: observația, răspunsuri orale ale elevilor, lucrări scrise, lucrările practice etc.

Un interes deosebit prezintă lucrările practice, în cadrul cărora elevii sunt puși în situația de a executa ei însuși, sub conducerea și îndrumarea profesorului, diferite sarcini cu caracter aplicativ în vederea fixării și consolidării cunoștințelor și a formării priceperilor și deprinderilor. Astfel, lucrările practice presupun un volum mai mare de muncă independentă din partea elevilor.

Activitățile practice nu vizează numai o acumulare de cunoștințe. R. Tavernier arată că ele trebuie să dezvolte la elevi anumite abilități de folosire a cunoștințelor.

Evaluarea sumativă este o evaluare finală care evidențiază nivelul de pregătire profesională a elevului implicat într-o activitate de formare după o anumită perioadă de timp; ea se realizează prin: teste sumative, examene etc. Acest tip de evaluare are drept scop atestarea progreselor elevilor în formarea competențelor / certificarea.

Evaluarea autentică este un tip de evaluare, utilizat în special, în cadrul activităților practice care evaluează aptitudinile și competențele elevului, plasat într-o situație similară condițiilor reale de viață – viața de zi cu zi sau activitatea profesională.

VIII. Bibliografie

Surse metodice utilizate.

Nr. crt.	Denumirea resursei	Locul în care poate fi consultată/ accesată resursa
1.	Art. 67, „Stagiile de practică și relațiile cu piața muncii”, Codul Educației nr. 152 din 17 iulie 2014.	Biblioteca instituției
2.	REGULAMENTUL PRIVIND STAGIILE DE PRACTICĂ ÎN PRODUCȚIE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL PROFESIONAL TEHNIC SECUNDAR, Ordinul Ministrului Educației nr. 233 din 25 martie 2016.	Biblioteca instituției
3.	Codul muncii al Republicii Moldova Nr. 154-XV, Chișinău 28 martie 2003, publicat 29.07.2003 în Monitorul Oficial al RM, nr. 159-162, art. nr. 648 cu modificările ulterioare: (articole: nr. 57, 58, 60, 65, 66, 68, 82, 85, 86, 95, 100, 101, 103).	Biblioteca instituției
4.	Legea securității și Sănătății în muncă nr. 186-XVI din 10.07.2008, publicat: 05.08.2008 în Monitorul Oficial Nr. 143-144 art nr : 587; 01.01.2009.	Biblioteca instituției

Nr. crt.	Denumirea resursei	Locul în care poate fi consultată/ accesată resursa
5.	Hotărârea Guvernului, nr. 95 din 05.02.2009 Regulamentul privind modul de organizare a activităților de protecție a lucrătorilor la locul de muncă și prevenire a riscurilor profesionale, publicat 17.02.2009 în Monitorul Oficial al RM, nr. 34-36, art. nr. 138 .	Biblioteca instituției
6.	Hotărârea Guvernului, nr. 353 din 05.05.2010 cu privire la aprobarea cerințelor minime de securitate și sănătate la locul de muncă, publicat 08.02.2010 în în Monitorul Oficial al RM, nr. 91-93, art. nr. 525.	Biblioteca instituției
7.	Hotărârea Guvernului, nr. 603 din 11.08.2011 cu privire la cerințele minime de securitate și sănătate pentru folosirea de către lucrători a echipamentului de muncă la locul de muncă, publicat 19.08.2011 în Monitorul Oficial al RM, nr. 135-186, art. nr. 676.	Biblioteca instituției
8.	LEGE nr. 1515 din 16.06.1993 privind protecția mediului înconjurător, Publicat: 01.10.1993 în Monitorul Parlamentului nr. 10 art nr: 283, cu modificări ulterioare .	Biblioteca instituției
9.	LEGE nr. 756 din 24.12.1999 asigurării pentru accidente de muncă și boli profesionale Publicat: 23.03.2000 în Monitorul Oficial nr. 31-33 art. nr: 192 cu modificări ulterioare.	Biblioteca instituției
10.	Hotărârea nr. 20 din 20.10.2006 cu privire la aprobarea Listei preparatelor dezinfectante înregistrate și reînregistrate în Republica Moldova, Publicat 31.12.2006 în Monitorul Oficial nr. 203-206 art. Nr.712.	Biblioteca instituției
11.	Constantin Bogdan, Șerban Stoianovici - "Nursing geriatric" Editura Medicala, Bucuresti, 1992	Biblioteca instituției
12.	Carol Moses - "Tehnica îngrijirii bolnavului" - Ed. Medicală, București, 1999.	Biblioteca instituției
13.	Corneliu Borundel, „Îngrijirea copilului sănătos și bolnav„,- Ed. ALL, București, 1999.	Biblioteca instituției
14.	Exarcu I.Teodorescu ., Gherghescu S., ș.a. Biologie, manual pentru clasa a XI-a, Ed., didactică și pedagogică, București-2000.	Biblioteca instituției
15.	E.Bălăceanu-Stolnici - "Geriatrică practică" - Editura ALL, București, 1995	Biblioteca instituției
16.	Îngrijitor bolnavi la domiciliu- suport curs, Chișinău, 2017	Biblioteca instituției
17.	Mănescu S., Igiene și ecologie umană , Editura Medicală 1996.	Biblioteca instituției

Nr. crt.	Denumirea resursei	Locul în care poate fi consultată/ accesată resursa
18.	Niculescu.TH. Cezar., Voiculescu Bogdan., Anatomia și fiziologia omului-Compendiu , Ed.Corind, București,2004.	Biblioteca instituției
19.	Stratulat S., Bazele masajului corporal- manual pentru maseuri, Chișinău, 2019.	Biblioteca instituției
20.	Titircă L.,- "Ghid de nursing" - Ed. Viața Medicală Românească, 1997.	Biblioteca instituției
21.	Titircă L.,- "Manual de îngrijiri speciale acordate pacientului de asistenții medicali" - Ed. Viața Medicală Românească, 2003.	Biblioteca instituției
22.	Titircă L.,Urgențe medico chirurgicale, Editura Medicală 2002.	Biblioteca instituției
23.	Vlaicu B.,Igienă și ecologie alimentară , Editura Eurobit 1998	Biblioteca instituției

Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova
Școala Profesională nr. 11, mun. Chișinău

„Aprobat”
prin ordinul Ministrului Educației, Culturii
și Cercetării al Republicii Moldova

nr. 885 din 1 august 2020

Ministru

Igor ȘAROV

Curriculumul Stagiilor de Practică în producție

Calificarea: **Îngrijitor bolnavi la domiciliu**

Codul meseriei: 921002

Domeniul de formare profesională: **Îngrijirea persoanelor în etate
și a persoanelor adulte cu dizabilități**

Durata studiilor: 2 ani

Adaptat în conformitate cu *Cadrul de referință al curriculumului pentru învățământul profesional tehnic.*

Discutat la ședința Comisiei metodice,

proces-verbal nr. 07 din 26. Od. 2020

Examinat la ședința Consiliului profesoral al ȘP nr.11, mun. Chișinău,

proces-verbal nr. 06 din 29 iunie 2020

Aprobat:

/ Director **Maia ANTONIU**

07 iulie 2020

Autor:

Svetlana Stratulat, Profesor discipline medicale
de specialitate, grad didactic întâi,
Școala Profesională nr. 11, mun. Chișinău.

Recenzenți:

- Elena Stempovscaia**, Doctor în psihopedagogie,
Președintele Asociației de Nursing
din Republica Moldova.
- Ecaterina Scoarță**, Profesor discipline medicale
de specialitate, CEMF „Raisa Pacalo”, din Chișinău.

Avizat de:

Asociația de Nursing din Republica Moldova

Președinte Elena Stempovscaia

18 august 2020

Cuprins

I. Preliminarii.....	3
II. Competențele profesionale specifice stagiului de practică în producere.....	4
III. Administrarea stagiului de practică în producere	5
IV. Descrierea procesului de desfășurare a stagiului de practică în producere	5
V. Sugestii de evaluare a stagiului de practică în producere ...	7
VI. Cerințe față de locurile de practică.....	7
VII. Resursele bibliografice recomandate elevilor	8

I. Preliminarii

Scopul stagiilor de practică în producere:

Stagiile de practică în producere se desfășoară în baza "Regulamentul privind stagiile de practică în producție în învățământul profesional tehnic secundar", aprobat prin ordinul Ministerului Educației nr.233 din martie 2016 ce stabilește cadrul normativ al raporturilor privind planificarea, organizarea și desfășurarea stagiilor de practică în producție și este elaborat în temeiul art.67, "Stagiile de practică și relațiile cu piața muncii", Codul educației nr.152, din 17 iulie 2014, Regulamentului cadru de organizare și funcționare a instituției de învățământ profesional tehnic secundar, aprobat prin ordinul Ministrului Educației nr.840, din 21 august 2015.

Stagiile de practică vizează consolidarea competențelor profesionale dobândite pe parcursul studiilor și îmbinarea lor cu abilități practice formate prin activitatea concretă desfășurată la o instituție de profil sanitar sau social.

Proiectarea stagiilor de practică se subordonează planului de învățământ al meseriei care stabilește perioada de instruire și durata. În proiectarea curriculumului se ține cont de corelarea pregătirii teoretico-practice cu sarcinile stagiului de practică.

Elevii vor activa în cadrul instituțiilor medico-sanitare ori sociale în raport cu vârsta și prevederile legale.

Participarea la stagiile de practică oferă elevilor definitivarea competențelor generale dezvoltate în cadrul orelor de practică:

- acumularea competențelor profesionale cuprinse în activitățile specifice domeniului în care practicanții își desfășoară stagiul, prin plasarea lor în situații reale de muncă;
- creșterea motivației pentru profesia aleasă, printr-o mai bună cunoaștere a acesteia în context real de activitate;
- pregătirea practicanților pentru încadrarea în câmpul muncii, prin acumularea de experiență practică în domeniul vizat;
- formarea de competențe privind relațiile interumane în procesul de muncă (spirit de echipă, abilități de comunicare și relaționare, conștientizarea importanței calității muncii);
- aplicarea corectă a manevrelor de nursing specifice pentru manifestările de dependență;
- însușirea corectă a terminologiei medicale;
- dezvoltarea deprinderilor de profilaxie primară, secundară și terțiară;
- dobândirea cunoștințelor necesare dispensarizării pacienților cu diferite afecțiuni medicale;
- valorificarea optimă și creativă a propriului potențial în activitățile colective.

Prin rolul său de a facilita procesul de inserție pe piața muncii a viitorilor absolvenți din învățământul profesional tehnic, și prin creșterea relevanței rezultatelor învățării teoretice din perspectiva aplicării acestora la locul de muncă, stagiul de practică este o etapă importantă atât pentru elev, cât și pentru unitatea economică și instituția de învățământ.

Pentru elev, este o ocazie de a trece de la partea teoretică la cea practic-aplicativă. Stagiul de practică reprezintă o oportunitate oferită **elevilor**, de a se pregăti pentru intrarea pe piața muncii, prin familiarizarea lor cu viața economică reală, prin participarea lor efectivă la activitatea economică, prin crearea unui sistem de comunicare și relaționare eficientă între

acestea și viitorii potențiali angajatori. Dincolo de dimensiunea tehnică a punerii în aplicare a cunoștințelor dobândite, apare și ocazia de a învăța perspectiva dimensiunii sociale și umane a muncii într-o instituție medico-sanitară ori de asistență socială.

Pentru unitatea economică, este o cale de a descoperi formarea. Această ocazie oferă, de asemenea, posibilitatea de a identifica la fața locului elevii în calitate de candidați pentru locurile de muncă ce vor fi disponibile în viitor și, nu în cele din urmă, reprezintă posibilitatea de a duce la bun sfârșit cerințele de la locul de muncă.

Pentru instituția de învățământ, stagiul reprezintă o perspectivă a creării și dezvoltării contactelor cu mediul de afaceri, căruia îi pregătește viitorii salariați. Aceste întâlniri sunt indispensabile, ele permit instituției să cunoască mai bine cerințele medicale și sociale privind profilul profesional al angajaților. Asemenea informații facilitează schimbarea și evoluția în cadrul formării profesionale, astfel încât, aceasta să poată răspunde în mai mare măsură necesităților reale ale mediului de afaceri.

Experiența dobândită pe perioada unui stagiu de practică poate ajuta foarte mult un tânăr absolvent la angajare în evaluarea unor principii pe care trebuie să le aibă în vedere, și care vor asigura dezvoltarea aptitudinilor profesionale și de muncă ale tinerilor aflați în situația de tranziție de la instituția de învățământ la viața activă, având drept urmare o îmbunătățire considerabilă a inserției acestora pe piața muncii aflată în continuă schimbare.

II. Competențele profesionale specifice practicii în producere

CS1. *Stabilirea nevoilor de îngrijiri generale de sănătate.*

CS2. *Furnizarea serviciilor de îngrijiri de natură preventivă, curativă și de recuperare.*

CS3. *Efectuarea îngrijirilor, conform prescripțiilor medicului.*

CS4. *Protejarea și ameliorarea sănătății.*

CS5. *Elaborarea de programe și desfășurarea de activități de educație pentru sănătate.*

CS6. *Facilitarea acțiunilor pentru protejarea sănătății în grupuri cu risc.*

CS7. *Participarea la protejarea mediului ambient.*

CS8. *Întocmirea de rapoarte scrise referitoare la activitatea specifică desfășurată.*

CS9. *Organizarea și furnizarea de servicii de îngrijiri de sănătate comunitară.*

CS10. *Pregătirea personalului sanitar auxiliar.*

CS11. *Desfășurarea de activități de educație în instituții de învățământ pentru pregătirea viitorilor îngrijitori de bolnavi.*

III. Administrarea stagiului clinic

Anul	Numărul de săptămâni	Numărul de ore	Perioada	Modalitatea de evaluare
1	2	3	4	5
I	6	210	Mai - iunie	<ul style="list-style-type: none"> • Agenda formării profesionale
II	12	420	Martie - iunie	<ul style="list-style-type: none"> • Agenda formării profesionale • Probă practică.
Total	18	630		

IV. Descrierea procesului de desfășurare a stagiului de practică în producere

Locul de muncă	Activități/sarcini de lucru	Produse de realizat	Durata de realizare
Stagiul de practică în producere I			
Secția de spital	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Instruirea și informarea personalului cu normele de securitatea muncii și protejarea sănătății. ➤ Dotarea fiecărui lucrător cu echipamentul individual de protecție sau echipament individual de lucru corespunzător lucrărilor executate. 	<ul style="list-style-type: none"> • Instrucțaj semnat • Echipament personal 	7 ore
Secția de spital	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Adoptarea regulilor de igienă individuală la locul de muncă. ➤ Folosirea materialelor de igienă individuală la locul de muncă. 	<ul style="list-style-type: none"> • Sortarea materialelor conform instrucțiunilor sanitare. 	7 ore
Secția de spital	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Pregătirea materialelor auxiliare pentru activitatea din secția curativă de profil. ➤ Aplicarea măsurilor de spălare și dezinfectare a mâinilor. ➤ Aplicarea măsurilor de dezinfecție la locul de muncă. ➤ Prevenirea apariției infecțiilor intraspitalicești 	<ul style="list-style-type: none"> • Instrucțaj efectuat • Sortarea materialelor conform instrucțiunilor sanitare. 	14 ore

Secția de spital	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Internarea bolnavilor în spital. ➤ Prelucrarea sanitară a pacienților. 	<ul style="list-style-type: none"> • Completarea fișelor conform indicațiilor de îngrijire. 	14 ore
Secția de spital	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Diferențierea etapelor procesului de nursing. ➤ -Culegerea și analiza datelor colectate. ➤ Identificarea problemelor de dependență a vârstnicilor. 	<ul style="list-style-type: none"> • Completarea documentației zilnice de îngrijire a pacientului. 	49ore
Secția de spital	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Delimitarea problemelor de independență și dependență de îngrijire. ➤ Stabilirea diagnosticelor de îngrijire. ➤ Acordarea îngrijirilor în dependență de dificultate. ➤ Monitorizarea pacienților îngrijiți. ➤ Efectuarea intervențiilor cu implicarea membrilor echipei de îngrijire. 	<ul style="list-style-type: none"> • Realizarea culegerilor de date prin: observația clinică, cercetarea documentelor medicale, interviu cu familia/pacientul discuții cu membrii echipei de îngrijire. 	49 ore
Secția de spital	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Identificarea dietelor în patologii. ➤ Diversificarea meselor dietetice. 	<ul style="list-style-type: none"> • Meniuri utilizate în spital. • Tipuri de regimuri alimentare. 	30 ore
Secția de spital	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Constatarea măsurilor realizabile , ale îngrijirilor aplicate după criteriile autonomiei pacientului. ➤ Reformularea obiectivelor pe parcursul îngrijirii pacientului. ➤ Evaluarea rezultatelor îngrijirilor acordate bătrânilor. 	<ul style="list-style-type: none"> • Completarea documentației medicale. 	40 ore
Stagiul de practică în producere II			
Secția de spital	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Îngrijirea pacienților în patologii cronice. ➤ Pregătirea intervențiilor de îngrijire. ➤ Realizarea intervențiilor de îngrijire. ➤ Evaluarea procesului de nursing. ➤ Restructurarea planului de îngrijire, reeșind din abaterile parvenite. 	<ul style="list-style-type: none"> • Completarea dosarului de îngrijire (nursing) 	180 ore
Secția de spital	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Îngrijirea pacienților în urgențe medico chirurgicale ➤ Pregătirea intervențiilor de îngrijire. ➤ Realizarea intervențiilor de îngrijire. 	<ul style="list-style-type: none"> • Completarea dosarului de îngrijire (nursing) 	90 ore

	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Evaluarea procesului de nursing. ➤ Restructurarea planului de îngrijire, reeșind din abaterile parvenite. 		
Secția de spital	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Îngrijirea pacienților cu stări avansate și terminale de boală. ➤ Pregătirea intervențiilor de îngrijire. ➤ Realizarea intervențiilor de îngrijire. ➤ Evaluarea procesului de nursing. ➤ Restructurarea planului de îngrijire, reeșind din abaterile parvenite. 	<ul style="list-style-type: none"> • Completarea dosarului de îngrijire (nursing) 	150 ore

V. Sugestii de evaluare a practicii în producere

Sugestiile de evaluare sunt destinate cadrelor didactice, elevilor și evaluatorilor. Pe parcursul stagiului clinic elevii vor efectua lucrări de îngrijire a sănătății în instituția sanitaro-curativă. La finele practicii clinice practicanții vor susține o probă practică care va constitui realizarea elementelor de îngrijire din dosarul de nursing, completat pe parcursul ei și va fi evaluată în baza următoarelor criterii:

- Organizarea locului de muncă, asigurându-se cu materiale și echipamente necesare;
- Respectarea regulilor sanitaro-igienice și de securitate;
- Executarea metodelor de îngrijire a pacienților conform normelor și cerințelor stabilite;
- Verificarea calității îngrijirilor acordate;
- Identificarea posibilelor probleme de sănătate a pacienților;
- Remedierea greșelilor depistate în planul de îngrijire.

După finalizarea probei practice elevii vor primi referințe de activitate din instituția unde vor fi evaluați de către șeful de secție, maistrul din întreprindere, prin notare și oferirea nivelului calificativ.

VI. Cerințe față de locul de practică

Stagiul de practică se va desfășura la instituții medico-sanitare ori sociale, atelierele didactice ale instituțiilor de învățământ profesional tehnic, asociații de stat sau private.

Cerințele față de instituțiile în care se va desfășura stagiile de practică sunt:

- ✓ să creeze condiții necesare și inofensive de lucru stagiului clinic în corespundere cu conținutul programelor stagiilor de practică clinică, regulilor și normelor de securitate și sănătate în muncă și cerințelor necesare pentru pregătirea profesională a specialiștilor calificați;
- ✓ să desfășoare instructajele cu privire la tehnica securității și sănătății în muncă cu elevii în ordinea stabilită pentru meseriile respective ale unităților economice;
- ✓ să realizeze, la începutul stagiului clinic, precum și în cazurile în care elevul primește o sarcină nouă, instructajul de introducere, privind respectarea cerințelor securității muncii, conținutul muncii și deservirea locurilor de muncă, unde elevii vor îndeplini sarcinile de activitate;

- ✓ să creeze condiții pentru productivitatea deplină a fiecărui elev în perioada stagiului clinic;
- ✓ să familiarizeze elevul cu problemele deservirii tehnicii contemporane și cerințele respective în domeniul pregătirii specialistului de calificare înaltă;
- ✓ să asigure familiarizarea elevilor cu tehnica și tehnologiile noi;
- ✓ să nu permită folosirea muncii elevilor la lucrările neprevăzute de programele stagiului de practică, precum și transferarea elevilor la locuri de muncă necalificată, care nu corespund conținutului stagiului clinic, fără a coordona transferul cu conducerea instituției de învățământ profesional tehnic;
- ✓ să creeze condiții de muncă care corespund cerințelor sanitaro-igienice conform genului și vârstei elevilor;
- ✓ să acorde elevilor și maiștrilor-instrucitori încăperi sanitare conform normelor în vigoare;
- ✓ să asigure neîntrerupt locurile de activitate ale elevilor cu documentația tehnică, materiale, instrumente, aparate și alte mijloace conform proceselor de lucru, îngrijire;
- ✓ să îndeplinească monitorizarea activității elevilor, în ordinea stabilită la unitatea economică;
- ✓ să evalueze periodic cunoștințele elevilor cu privire la activitățile de îngrijiri, regulile securității și sănătății în muncă, sanitaro-igienice și securității contra incendiilor;
- ✓ să permită reprezentantului instituției de învățământ profesional tehnic secundar accesul în locul în care își desfășoară activitatea elevul, pentru a verifica respectarea condițiilor prevăzute în Contract;
- ✓ în perioada realizării stagiului de practică, responsabilii pentru realizarea practicii semnează sistematic în Agenda de formare profesională a elevului;
- ✓ la sfârșitul stagiului de practică, responsabilii pentru monitorizarea elevului completează Certificatul privind stagiul de practică clinică pe baza evaluării nivelului de dobândire a competențelor de către elev.

VII. Resursele bibliografice recomandate elevilor

Nr. crt.	Denumirea resursei	Locul în care poate fi consultată/ accesată resursa
1.	Art. 67, „Stagiile de practică și relațiile cu piața muncii”. Codul Educației nr. 152 din 17 iulie 2014.	Biblioteca instituției
2.	Regulamentul privind stagiile de practică în producție în învățământul profesional tehnic secundar, Ordinul Ministrului Educației nr. 233 din 25 martie 2016.	Biblioteca instituției
3.	Codul muncii al Republicii Moldova Nr. 154-XV, Chișinău 28 martie 2003, publicat 29.07.2003 în Monitorul Oficial al RM, nr. 159-162, art. nr. 648 cu modificările ulterioare: (articole: nr. 57, 58, 60, 65, 66, 68, 82, 85, 86, 95, 100, 101, 103).	Biblioteca instituției
4.	Legea securității și Sănătății în muncă nr. 186-XVI din 10.07.2008, publicat: 05.08.2008 în Monitorul Oficial Nr. 143-144 art nr : 587; 01.01.2009.	Biblioteca instituției

Nr. crt.	Denumirea resursei	Locul în care poate fi consultată/ accesată resursa
5.	Hotărârea Guvernului, nr. 95 din 05.02.2009 Regulamentul privind modul de organizare a activităților de protecție a lucrătorilor la locul de muncă și prevenire a riscurilor profesionale, publicat 17.02.2009 în Monitorul Oficial al RM, nr. 34-36, art. nr. 138 .	Biblioteca instituției
6.	Hotărârea Guvernului, nr. 353 din 05.05.2010 cu privire la aprobarea cerințelor minime de securitate și sănătate la locul de muncă, publicat 08.02.2010 în în Monitorul Oficial al RM, nr. 91-93, art. nr. 525.	Biblioteca instituției
7.	Hotărârea Guvernului, nr. 603 din 11.08.2011 cu privire la cerințele minime de securitate și sănătate pentru folosirea de către lucrători a echipamentului de muncă la locul de muncă, publicat 19.08.2011 în Monitorul Oficial al RM, nr. 135-186, art. nr. 676.	Biblioteca instituției
8.	LEGE nr. 1515 din 16.06.1993 privind protecția mediului înconjurător, Publicat: 01.10.1993 în Monitorul Parlamentului nr. 10 art nr: 283, cu modificări ulterioare.	Biblioteca instituției
9.	LEGE nr. 756 din 24.12.1999 asigurării pentru accidente de muncă și boli profesionale Publicat: 23.03.2000 în Monitorul Oficial nr. 31-33 art. nr: 192 cu modificări ulterioare.	Biblioteca instituției
10.	Hotărârea nr. 20 din 20.10.2006 cu privire la aprobarea Listei preparatelor dezinfectante înregistrate și reînregistrate în Republica Moldova, Publicat 31.12.2006 în Monitorul Oficial nr. 203-206 art. Nr.712.	Biblioteca instituției
11.	Constantin Bogdan, Șerban Stoianovici-"Nursing geriatic" Editura Medicala, Bucuresti, 1992.	Biblioteca instituției
12.	Carol Moses - "Tehnica îngrijirii bolnavului" - Ed. Medicală, București, 1999.	Biblioteca instituției
13.	. E.Bălăceanu-Stolnici - "Geriatrică practică" - Editura ALL, București, 1995.	Biblioteca instituției
14.	Îngrijitor bătrâni la domiciliu- suport curs, Chișinău, 2017.	Biblioteca instituției
15.	Mănescu S., Igiena și ecologie umană , Editura Medicală 1996.	Biblioteca instituției
16.	Titircă L.,- "Ghid de nursing" - Ed. Viața Medicală Românească, 1997.	Biblioteca instituției
17.	Titircă L.,- "Manual de îngrijiri speciale acordate pacientului de asistenței medicali" - Ed. Viața Medicală Românească, 2003.	Biblioteca instituției
18.	Titircă L.,Urgențe medico chirurgicale, Editura Medicală 2002.	Biblioteca instituției
19.	Vlaicu B.,Igiena și ecologie alimentară , Editura Eurobit 1998.	Biblioteca instituției